

Upravništvo: Knaflcova ulica št. 5, prilistje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Valute: dolar 707.75—711.75, dinar 29.20—29.40, češka krona 20.99—21.11, lire 2000—2040

Skupščina je nato pričela podrobno razpravo, ki je trajala do 3. zjutraj. S 159 glasovi proti 1 (glas posl. Smodeja), so bile nato dvanajstine v podrobnosti sprejete.

Skupščinski predsednik je nato zbornici naznanil, da se plenarne seje odgode do 25. aprila radi velikonočnih praznikov in da je zbornici predložen načrt novega tiskovnega zakona.

Romunski kralj Ferdinand se odpove prestolu?

Dolgotrajna bolezen kralja Ferdinanda. — Vladne posle prevzame prestolonaslednik Karol?

— Dunaj, 31. marca (Izv.) Dunajski listi priobčijo senzacionalno vest iz Bukarešte, da se namerava kralj Ferdinand odpovedati prestolu. Kakor je znano, je kralj v zadnjem času nevarno obolen. Bolezen je stopila v tak štadij, da je bil skladen zdravniški konzilij. Konzilij je bil pričenjen najodličnejši prestolinski zdravnik. Zdravniško posvetovanje je ugotovilo, da je značaj kraljeve bolezni takšen, da se v doglednem času ni nadejati, da bi kralj okrevljal. Zdravniki so priporočali vladi, da se popolnoma odpove vladarskim poslom, ker je sicer nevarnost, da bi se nje-

gova bolezen še poslabšala. Z ozirom na to se je kralj Ferdinand baje odločil, da se pri prvi priložnosti odpove prestolu na korist prestolonaslednika Karola. Za enkrat bo kraljevit Karol opravljati samo regentske posle.

Sedanja vlada je odločna nasprotnica, da bi kralj napravil ta korak. Prestolonaslednik namreč ni prijatelj vlade ministrskega predsednika Bratiana. Čim bi prevzel vladarske posle, bi vsekakor izbruhnila vladna kriza, ki bi imela za posledico ne samo spremembo notranje, največ predvsem korenito spremembo zunanje politike.

SLOBODNI DOM? REDIVIVUS?

— Zagreb, 1. aprila (Izv.) Po mestu so se slišali razširile vesti, da preneha »Hrvat« s posebnim prilogo, ki je doslej nadomestovala zaplenjeni in od politične oblasti prepovedani glavni organ HRSS »Slobodni dom«. Danes zjutraj bi imel iziti novi »Slobodni dom«. Ta ni izšel. Današnji »Hrvat« prinaša radičevsko prilogo v nadomestilo »Slobodnega doma«. Priloga je brez vsake pomembnejše vsebine. Na dolgo razpravila o narodni skupščini ter objavila za hrvatske seljake prirojeno izjavo HRSS v narodni skupščini.

DR. MAČKA IN TOVARISEV SE NE IZPUSTE.

— Zagreb, 1. aprila (Izv.) Po Beogradu so bile razširjene vesti, da v kratkem izpuste internirane člane vodstva HRSS dr. Mačka in tovarise. Te vesti na merodajnem mestu zanikajo. So še preuranjene.

OBCINSKE VOLITVE V ZAGREBU.

— Zagreb, 1. aprila (Izv.) Blokaški listi so prinesli vesti, da so občinske volitve razpisane za 26. aprila t. l. Veliki župan dr. Zucco se ni definitivno razpisal teh volitev in so vesti torej neresnične.

POTOVANJE V AVSTRALIJU

— Zagreb, 1. aprila. Angleški konzulat v Zagrebu danes objavlja, da je potniški kontingent iz Jugoslavije za Avstralijo določen na 100 potnih vizumov. Za področje angleškega konzulata v Zagrebu 30.

APRILSKA POLITIČNA ŠALA V ZAGREBU.

— Zagreb, 1. aprila (Izv.) Danes dopoldne so izdale »Novosti« posebno izdajo s velikanskimi in senzacionalnimi naslovi. Objavile so »Sporazum med radikali in radičevci«. V osmih točkah navajajo vsebino tega sporazuma. Zagrebško občinstvo je navdušeno na kolporterje in v pokupilo velike množice lista. Za posamezne številke so se kar trgali. Značilno je, da so nekateri zagrebški politiki stvar smatrali za resno. Vse dopoldne so se telefonično obracali na zagrebško »Riječ«, če ima mogoče tudi nje-

Preokret v kraljevini SHS.

Praški »Narodni Listy« so preteklo nedeljo priobčile velesenzacionalno uvodnik o političnem položaju v naši kraljevini. Ako sodimo po slogu, je uvodnik napisal sam dr. Kramar. Članek kaže popolno razumevanje naših političnih razmer zato je vreden, da z njim vsaj v večjem odlomku seznanimo našo javnost.

»Narodni Listy« izjavljajo:

»Vedeli smo, da je avstrijska politika, ki se je ravnala po geslu »divide et impera«, tekotom stoletij Hrvatom vcepila gotove nade, takisto so nam znani tudi upi, ki jih je med njimi budil Fran Ferdinand, pa načrti, o katerih ni nihče vedel, ako se kdaj izpolnijo. Takisto tudi vemo, da baš z ozirom na to Hrvati niso prav pojmovali marsikatero dogodilo, katerega so Srbi daleko bolj občutili in težko nanj pozabljali. — Toda politika se ne dela niti s spomini, niti iz ljubezni, v nji marveč ob koncu koncev odločujejo državni interesi. In zato mislimo, da je za kraljevino SHS velika sreča, da ima poleg trdega in neomahljivega Pašića svojega kralja, ki je že iz dobrote svojega srca pripravljen delovati in se žrtvovati za vse narode, ki so ustvarili jugoslovensko državo.

Ni dvomiti, da je moral nepremisljen korak, katerega je napravil Radić s tem, da je šel v Moskvo k sovražnikom Rusije, povzročiti kritično situacijo, iz katere ni bilo izhoda s sporazumom. Situacija je bila takšna, da se je morala zložit s silo. Srbija ni mogla trpeti, da bi se del izvoljenih narodnih poslancev dejanski vezal z onimi, ki so spravili Rusijo v največjo nesrečo, ono Rusijo, ki se je žrtvovala za svobodo Srbije. Ne govorimo niti o blaznem Radićevem napadu na republiko z monarhom na čelu, niti o njegovem angleškem kraljestvu brez Anglev. To vse je končno moralo biti zlonjeno. Da je to vlogo prevzel Pašić, je

popolnoma neravno. On nam je v resnici že osivel v borbi, preстал je že hujše čase in zavedal se je, da ni, ako enkrat začne — in že tudi bi ne zmagal pri volitvah — druge pomoči, kakor da se bori tako dolgo, da ob koncu koncev vendarle izvojuje zmago. Da je pri tem izbral vse razpoložljive sile države, se razume samoobsebi. No, in on je zmagal.

Toda po tej zmagi pričena tudi z novo politiko. On se ni strašil izrabiti svoje moči. Bil je odločen izvesti voljo države in zato ni odnehal pod nobenim pogojem, da, bil je končno pripravljen h koraku, ki je morda v srcih gotovih ljudi na zapadu povzročal zgražanje. To je pripravljen je bil uničiti mandate vseh hrvatskih poslancev. Ni se plašil tega, ker je imel veliko oporo v srbskem narodu in je zaupal, da si bo srbski narod znal očuvati to, kar si je izvojeval v najtežjih razmerah. Takisto pa so tudi Hrvati uvideli, da je tu trdna volja, ki ne pozna sentimentalnosti, kadar gre za biti ali nebiti države. Ker je za Pašićem z vsi energiji stala njegova stranka, so Hrvati spoznali, da gre za nekaj več, kakor za mandate, da je to borba na življenje in smrt, v kateri morajo podlež. Odpovedali so se torej fantazijam, republik in angleškemu kraljestvu in sprejeli monarhijsko takšno, kakršna je, kar jim pač ni moglo biti posebej težko, saj nihče ne more oporekati velikih zaslug kralja Petra in kralja Aleksandra za izvojevanje narodne svobode, za katero danes jamči kraljevina SHS.

V tem trenutku pa je tudi za Pašića nastal hip težke preizkušnje za državnika. On bi lahko vsemu svetu rekel, da ne veruje v ta preokret svojih protivnikov, da so to samo besede, da bi si ohranili mandate, lahko bi samemu sebi govoril, da je šele sedaj prišel ugodni trenutek, da se mandati razveljavijo in razpišejo nove volitve; Hrvati so se

Za Veliko noč

hoče biti vse od nog do glave novo!

Trgovci, ne pozabite opozoriti občinstvo na zaloge blaga za Veliko noč ter

oglašujte v Slov. Narodu

ker pridobite tem mnogo odjemalcev

komprimovali iz strahu pred izgubo mandatov; zatajili so to, kar so poprej oznanjali, in baš zaradi tega morajo pri volitvah izgubiti dosedanje atreolo neustrašenosti in odločnosti. Pod tem avspicijami bi se Pašić lahko odločil za nove volitve. Toda ni storil tega in vsak iskren prijatelj Jugoslovenov mora biti za to hvaležen. Skupščina je verjela v lojalnost radičevske deklaracije in je z isto lojalnostjo potrdila vse sporne mandate, razen onih, katerih ni bilo mogoče potrditi. Povsem naravno je namreč, da za konsolidacijo razmer ni brez pomena, ako se dokaže pred nepristranskim sodiščem, da aretacija in internacija nekaterih hrvatskih poslancev, zlasti pa Radića, ni bil akt volilne mahinacije, marveč potrebna obramba države. Na drugi strani pa takisto treba, da bi oni deli države, ki hočejo, da se ravnajo njih posebnosti in njih samobitnost, ne pozabijo, da jim more prav te posebnosti in samobitnosti očuvati samo sila, na znotraj enotna in močna država. Tako Hrvati kakor Slovenci vedo iz težke in trpke svoje zgodovine, kaj pomenja biti v rokavi tujece, in nihče tako, kakor oni, nima možnosti oceniti, kaj pomenja to, da čuva svobodo njih narodnega razvoja država, ki obstoja iz narodov med seboj tako bližnjih in sorodnih, da se dajo današnji njih spori razlagati samo, kakor smo že naglašali, z dolгим delovanjem in učinkovanjem habsburške politike med njimi.

MIR

Čitaj naprej, čitaj nazaj, — zloga potem skupaj daj, pa boš že uganil — zakaj.

Jeruzalemski pravoslavni nadškof v Ljubljani.

Pred dnevi smo zabeležili, da je posetil naše uredništvo pravoslavni nadškof dr. Basilijs Levendis iz Jeruzalema. Odličnemu gostu smo dali v spomin slavnostno številko »Slov. Naroda« povodom poroke kralja Aleksandra in on številko, v kateri smo zabeležili njegov poset v Ljubljani.

Včeraj je sprejel naše uredništvo od g. nadškofa iz Sremskih Karlovcev to-le ljubeznivo pismo:

»Ne najdem dovolj presrečnih besed, da bi se Vam zahvalil za darilo, kakor tudi za Vašo veliko dobroto, s katero ste tako simpatično in prijateljsko zabeležili moj skromni poset v Vaši lepi prestolici.

Jaz in z mano vsi Grki, ne pozabimo nikdar ono ljubav, ki jo je Vaša prestolica nekoč — v času Ispylantija po bitki pri Drazgačanju izkazala mojim rojakom, nudeč jim toplo pribežališče.

Od srca želim, da bi Vaša draga domovina, ujedinjena v veliki državi pod močnim žezlom N. Vel. kralja Aleksandra, stopala s hitrimi in velikimi koraki naproti vsestranskemu napredku in blagostanju, ki bo popolnoma upravičeval neumorno rodoljubno delo sedanjih aktivnih rodoljubov slovenskih, vloženo v doseg tega vzvišenega cilja. Dr. Basilijs Levendis, nadškof, delegat Nj. Svet. patriarha Damaskijona, iz Jeruzalema. V Kalovcih, 29. marca 1925.

Naša pomorska uprava.

V Splitu obstoja direkcija pomorskega prometa z dalekosežnim delovnim programom in območjem, toda žal z malenkostnimi, naravnost skandaloznimi sredstvi. Pomanjkanje gradbenih kapitalov za splošne državne naprave čutilo tudi pri ti instituciji, ki je ravno za našo pomorsko osamosvojitve ter za našo obrambeno pozicijo na Jadranu izredne važnosti. Vendar deluje ta direkcija tudi s skromnimi sredstvi, ki so ji na razpolago, prav zadovoljivo. V zadnjem času licihira popravila neklih naših najbolj zanemarjenih luk in pristanišč. K licitaciji se je prijavilo precej trvdik, kar dokazuje, da imamo doma vse tehnične pripomočke za izgradnjo naših jadranskih luk. Direkcija je nadalje preuredila in izpopolnila vozni red, tako da bodo naši parniki pristajali tudi na otokih, ki so se doslej zanemarjali. Vozni red upošteva naše železniške zveze ter potrebe tujeskega prometa, zlasti velikih moršnih kopališč na Jadranu. Posebno pazilo je polit-

ska direkcija posvetila ribarstvu, ki ga hoče centralizirati. V to svrhu zbližuje že obstoječe ribarske zadruge in jim daje enotne pobude. Pripravlja nadalje posebne strokovne šole za strojnike in strokovno delavstvo naših brodogradilšč. Vse te naloge je začela direkcija ustvarjati z veliko ljubeznijo, pa s pomanjkljivimi sredstvi. Kako drugače postopa na pr. Italija, ki je pravkar dovolila za svojo četrto jadransko luko, za Bari, pomoč 100 milijonov lir, dočim so letos vse naše luke skupaj prejtele komaj 25 milijonov dinarjev podpore. V kratkem vpelje redno pomorsko zvezo med našo jadransko luko in Solunom. Italija deluje s polno paro na to, da prepreči prometno pomorsko osamosvojitve naših jadranskih krajev ter uvaja vedno nove zveze italijanskih parnikov po našem morju. Tržaški tojci, ki prej ni pristajali na Reki, sedaj pristaja in od tam veže naše kraje s svojimi parniki, da izpodieda ta jugoslovenskim paroplovnim družbam. Pojavljajo se konture velikega dvoboja za pomorski promet na Jadranu, predvsem za pomorski promet od Reke do Barja, ki bi moral po vseh ekonomskih in drugih ozihih pripadati izključno nam. Upajmo, da naša vlada uvidi važnost tega prometa za našo ekonomsko moč ter za vojaško zaščito na Jadranu in da temu primerno posveti tem krajin v bodoče kar največjo pažnjo.

Boj med Trstom in Hamburgom.

Ker skušajo Italijani za vsako ceno dati Trstu njegovo prejšnjo važnost v trgovanju s Srednjo Evropo, je postala mesto Hamburg pred kratkim v Prago odposlansvo, zastopajoč njegove broderske interese, da bi proučilo sedanje prometne pogoje in se pogovorilo o metodah, kako bi se dal uspešneje organizirati česko-slovaški tranzit preko Hamburga. Nemške parobrodne družbe imajo namreč namen, ustanoviti v Pragi specialni urad za tranzit.

Znano je, da je Nemčija koncem l. 1924. prišla do sporazuma s česko-slovaško vlado in določila posebne tarife za tranzitni promet med Hamburgom in čsl. industrijskimi središči. Novi korak pa kaže, da hoče Hamburg energično nadaljevati boj, ki ga je začel s Trstom. Zanimivo je omeniti v tem pogledu, da so zelo nizki tarifi, ki danes obstojajo med Českoslovaško in Hamburgom, dovedli do protesta saških mest (Chemnitz, Lipskega, Drazdan itd.), ker morajo plačevali na Hamburg mnogo višji tarif kot Praga, čeprav je ta bolj oddaljena. Tudi nemška rečna plovba protestira, ker ji delajo znižani železniški tarifi veliko konkurenco.

Hamburški broderski krogi so zelo vznemirjeni radi energije, ki jo razvija Trst, da si osvoji tržišče Srednje Evrope. Cota-vo je, da ima Trst redne zveze, dobro preučene tarife in izbrano organizacijo za transportiranje in vskladiševanje blaga.

Hamburger Fremdenblatt obrača pozornost na stremiljenje Trsta, da se spremeni v uvozno luko za francoske kolonijske proizvode, tako da bi ti mogli prihajati v Srednjo Evropo skozi njegovo pristanišče. Druga novost, ki vznemirja Hamburgčane, je pošiljanje argentinskega zmazlega mesa preko Trsta. Zato ni čuda, da se je na podlagi teh prizadevanj promet med južno Nemčijo in Trstom skoraj podvojil l. 1914. napram 1923.

S pomočjo raznih italijanskih parobrod- nkih družb se je ustanovilo združenje za razvoj prometa Trsta s Českoslovaško. Glavni njegov namen je, dajati čsl. izvoznim tvrdkam vsa potrebna posla- nja glede transporta preko tržaškega pristani- sa.

Zato se Nemcem mudi in hočejo takoj ustanoviti v Pragi urad za tranzitni promet, ki bo deloval za hamburške interese.

Izpred sodišča.

V Ljubljani, dne 1. aprila.

Agitator za repuško, 24 letni delavec Gabrijel Žetko, ki sicer nima ne službe, ne premoženja, vendar nastopa kot moderni gizdalin, je bil obtožen, da je na dan zadnjih volitev pri D. M. v Polju pred voliščem delil, ozir. vsiljeval plakate za republikansko stranko. Ker pa je obtožen dokazal, da ni bil neporedo pred vrati na volišče, ampak par korakov ob strani, zato ga je sodišče oprostil.

Povsod ne drži § 104 srb. k. z. Srečko Potočnik je pisal tukajšnjemu oddelku trgovine in industrije ovadbo proti strokovnemu učitelju pri uradu za pospeševanje obrti Alojziju Knaflu, češ, da dela umazano konkurenco. Knafel je namreč inseriral v »Slovenec«, da se prirejaljo brezplačni tečaj za prikojevanje, plačati je le material. Knafel se je čutil žaljenega kot uradna oseba, zato je bil Potočnik obtožen po § 194 srb. kaz. z. Knafel trdi, da je dajal in plačeval inserate v »Slovenec« za uradne, a ne pa za privatne tečaje, češar Potočnikov za govornik dr. Brejc ne more verjeti. Sodi-

šče ni moglo držati obtožbe po § 104 ter iskati zadoščenja za navadno žalitev, kar pa tudi odpade, ker je obtoženi podal pismeni prekl.

Preklet — pretepač. Med fanii iz Gozda in Sv. Primoža nad Kamnikom vlada staro sovraštvo. Nedavno sta obe sovražni armadi trčili skupaj v Osolnikovi roštilj v Crni. Udrhalo se je vse križem z noži, stoli in bikovkami. Primožani so po lastni trditvi bili premagani, da so morali bežati skozi okno, a v resnici je bil med njimi glavni junak pretepač Preklet Anton, ki je bil sicer tudi močno oklan, a je prizadajl Jerneju Spruku hudo rano z nožem na roki. Preklet, dasi star šele 22 let, je bil že dvakrat zaradi tepeža kaznovan; danes je prejel 8 mesecev težke ječe. Tudi mora plačati poškodovancu nad 4000 Din.

Prastikani branjevec. Kristi Mihelič, branjevec v Kranju, je obtožen, da je nagovarjal trg. vajenca Stanka Demšarja k tatvini in od njega »poceni« kupil 33 velikih zavojev užgalice. Obtoženi se prav nedolžno zagovarja, da je bil mnenja, da dobi Demšar užgalice iz Italije, a obenem prizna, da so bile užgalice C. M. D. in »Jadranske Straže«. Zaradi hudodelstva soudeležbe tatvine je dobil Mihelič 4 mesece težke ječe. Mladí Demšar, ki je še ved drugje različenega blaga pokradel, svojemu gospodarju trgovcu Likozarju, pride pred porotnike.

Izpred sodišča.

Českoslovaški tisk o izjavi HRSS. Na drugem mestu poročamo, kako so reagirali »Narodni Listy« na izjavo Pavle Radića v narodni skupščini. Tudi drugi českoslovaški listi so priobčili o tej izjavi obširne komentarje. Tako piše »Československa Politika« pod naslovom »Na potu sporazuma med Jugoslovenimi«: »Dasi nismo taki optimisti, da bi po naglem preokretu politične situacije v Beogradu takoj verovali v jasen in miren dan, se vendar lahko nadejamo, da se po izjavi Pavle Radića v narodni skupščini situacija polagoma razčisti. Če pomislimo, s kolikimi nadami je izromestilo spremljalo notranje politične spore v kraljevini SHS, ki so bili od samega začetka naravnost brezglavi, in če si ogledamo te nade z jugoslovenskega notranje-političnega stališča, če pomislimo, da so baš te nade osigurale simpatije politiki Radičeve stranke med sovražniki enotne Jugoslavije, tedaj vidimo v deklaraciji HRSS še večji pomen. Hrvati si ne žele več nazaj onih časov, ko so bili ponižani pod tujim režimom. Res imajo tudi oni svoje želje. — Priznavajo sicer politično stanje, ustvarjeno z vidovdanskim ustavo, vendar pa žele, da se ta ustava v sporazumu s pozitivno politiko revidira. To je zdaj samo vprašanje notranje politike, ki nima odslej nič skupnega s komunizmom.« — Organ narodne demokracije »Narodna Politika« pa vidi v Radićevi izjavi zmago Pašića in Pribečevića. List piše: »Po tolikih političnih spremembah se vrača Stjepan Radić kot spokorjeni grešnik pod jugoslovensko zastavo, ki je vodila jugoslovenske brate do končne zmage vzvišene narodne in državne ideje. Ta ideja je morala zmagati, sicer bi se bili interesi vseh Jugoslovenov še dalje vlačili po blatu. Dolžnost Radićevih pristašev in voditeljev njegova stranke je zdaj, dokazati, da prihaja njihov preokret iz moralnega prepričanja.

Nov list v Karlovcu. V Karlovcu je prišel izhajati nov list »Glas« kot organ samostojne demokratske stranke za primorsko-krajsko oblast. List je tednik in izhaja vsak ponedeljek. Prva številka tega lista je izšla na 15 straneh.

Ali se bližamo razoroženju? Tako vprašuje v svojem članku o strupenih plinih Artur Müller, generalni tajnik avstrijske Lige Društva Narodov. Na vprašanje pa tudi odgovarja. Za razoroženje se bomo morali zahvaliti ne pacifistom, ampak militaristom, najljudnejšim vojnim prijateljem. To se čuje prvi hip paradokso, toda je resnica. Doseženo je uničenje sovražnika do zadnjega. Ni treba strojnih pušk, ne dalekosežnih topov, ne žičnih ograj, ne tankov in ne armad, ker bo nekaj ton strupenih plinov zadostovalo, da se provzročijo neskladjost celih vojsk, marveč da se uniči tudi organizirano življenje na celi pokrajini. V bodoči vojni stopijo na mesto generalnega štaba kemiki. V Ameriki imajo aeroplane, ki producirajo plin. Motor dobi toliko benzina, da pride lahko na določeni cilj. Tam sledi avtomatično izločitev naboja s strupenimi plini, ki prinese smrt daleč naokoli. Plini padejo na zemljo, vderajo pa tudi pod zemljo. V poročilu, katero je predložila mešana razorožitvena komisija Društva narodov petemu zborovanju, je opisano v glavnem, kako se bo vodila kemična vojna. Pred učnikom plinov ni nobenega pravega varstva več nikjer. Tako se z vporabo plinov doseže popolno uničenje nasprotnih armad in civilnega prebivalstva. Potem so nepotrebne milijonske čete, topovi in puške, ker za uničenje sovražnika zadostuje kemična trupa 100 do 1000 mož. Dosedanji način vojevanja je postavljen na glavo. Kaj torej države in narodi? Müller vprašuje, ali se morda spametujejo in se dogovore za mirno sožitje vsrkoč brezstrojnega oboroževanja ali pa bodo drli slepo v groje kemične vojne? Mi, ki smo prestali grozote svetovne vojne, imamo dolžnost, da vse one, ki še nič ne vedo o tem, natanko poučimo, kaj imamo pričakovati od kemične vojne. To je najboljša propaganda za mir, za oboroževanje in za Društvo narodov.

Verouk v francoskih šolah.

Francoske državne šole so glede verouka nevturalne, to se pravi, da se v njih ne poučuje nobena vera. Zato hodijo otroci, če hočejo starši, v zasebni verski pouk k svečnikom dotične vere, kateri pripadajo. Razen tega so si nekatere verske sekte, predvsem katoličani, ustanovili svoje posebne ljudske, srednje in visoke šole, ki jih vzdržujejo iz lastnih sredstev, in kjer se naravno tudi predava verouk.

Edino Alzacija in Lorena tvorita v tem oziru posebnost, ker vsi francoski zakoni se niso raztegnjeni na te dve zopet dobljene pokrajine. Tu obstajajo že iz časa nemške okupacije šole, v katerih je verouk obvezen, takozvane konfesionalne šole. Znano je, da so klerikalni krogi v teh dveh provincah dvignili velik krik, ko so zvedeli, da se bo tudi tu, kot v vsej Franciji, nadomestila konfesionalna šola z nevtralno šolo. Zaenkrat se ta francoski zakon tu še ni začel izvajati, pač pa je prišlo pred kratkim do novega spora, ki vzbudil je javnost in kaže v jasni luči klerikalno nestrpnost.

Občinska sveta v Colmarju in Strasbourg sta prošila vlado, naj se jima dovolijo ustanoviti interkonfesionalni šoli, to se pravi, takih šol, kjer bodo otroci vseh veroizpovedani dobivali pouk v veri, kateri pripadajo, in vlada je to dovolila.

Otroci torej ne bodo v teh šolah brez verskega pouka, kot v Franciji in tudi ne bodo dobivali pouk samo v eni veri, temveč duhovniki vseh veroizpovedi bodo imeli vanje dostop in učili vsak zase svoje vernike.

Isti tip interkonfesionalne šole, ki ga bodo sedaj ustanovili v Colmarju in Strasbourg, pa obstaja že v nekaterih vzhodnih mestih v Franciji, med drugim v Mulhausen.

Klerikalci pa s tem niso zadovoljni, temveč trdijo, da je to napad na njih svobodo in pravice, kar je pač težko dokazati.

Če bi hotela vlada upostaviti režim enotnosti, ki ga le premožni zahtevajo, bi ustanovila v teh dveh pokrajinah, kot v ostali Franciji, nevtralno šolo brezverskega pouka.

Toda interkonfesionalna šola ni nevtralna, kajti v njej se poučuje tudi vera: učijo jo rabinji za izraelite, pastirji za protestante in duhovniki za katoličane.

Katoliški otroci se bodo torej kot doslej učili katehizma in sv. pisma in učili jih bo kot doslej njih župnik ali katehet.

To so dejstva.

Isti sistem obstoja po vsem svetu, kjer biva ljudje raznih ver v istem kraju. V stari klerikalni Avstriji je obstojal ta sistem na Dunaju in drugod in se nikoli katoliški krogi niso nad njim spodbudili. Tudi pri nas v Jugoslaviji obstoja in dosedaj se nikomur ni padlo v glavo, da bi nastopil zoper njega. Nasprotno, vsem se zdi pravilna in praktična rešitev vprašanja verskega pouka.

Edino klerikalni krogi v Alzaciji so drugega mnenja. Nestrpni so, kot povsod drugod. Strasbourgski škof pravi na primer:

— Katoliška šola v vaši župniji je v nevarnosti, družinski očete in matere. Hočejo vam vzeti krščansko vero. Zbirajte se, protestirajte, zahtevajte, da se zakoni in pravice vaše vesti spoštujejo. Vsak otrok, ki bo obiskoval interkonfesionalno šolo, ne bo pripuščen k prvemu sv. obhajilu.

Ti popolnoma neopravičeni izpadi nestrpnega klerikalizma so našli celo odmev v Tempsu, ki kratko, a energično zavrača njih neutemeljenost.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 20. zvečer.

Sreda 1. aprila: Izgubljene duše. Red F
Četrtek 2. apr.: Vdova Rožinka. Red D
Petek 3. aprila: zaprto (generalna va-
ja).

Sobota 4. aprila: Lizistrata, premijera.

Izven

Opera.

Začetek ob pol 20. zvečer.

Sreda 1. aprila: Don Juan. Red B
Četrtek 2. aprila: zaprto. Red A
Petek 3. aprila: Boheme. Red C
Sobota 4. aprila: Mignon. Red C

— Druga številka Kritike je pravkar izšla z vseživljeno in zelo aktualno vsebino. Na uvodnem mestu priložuje urednik Josip Vidmar tehten urovniki o razmerah v ljubljanskem dramati s posebnim oziranjem na gostovanje igralca Hinka Nučiča in podgorške v našem gledališču. Dotika se ob tej priliki tudi vprašanja ruskih igralcev na slovenskem odru. Sledi razprava skladatelja Antona Lajovca o ljubljanskem operi. Pisec utemeljuje v svojem sestavku potrebo naše opere in graja napake, ki se pojavljajo danes v tem oziru. Karel Dobida je napisal privlačen članek »Iz stare Ljubljane«, kjer govori o stavbenem delovanju in zlasti o restauracijah nekaterih hiš po vojni. A. Sovrži obdeluje Euripides. Bradačev »Medeo« in se mimogrede dotika vprašanja klasične neobrazbe. Josip Vidmar ocenjuje Janovo dramo »Srenja«. V beležkah najdemo zapisek o prirejanju umetniških razstav daljši sestavek o marijometnem gledališču v Mladiki, poročilo o Ibsenovem »Rosmersholm«, beležko o »Novem odru« ter odgovor Skodlariju. — Kritiko pripravljamo. Naroča se v Ljubljani. Gledališka ulica 5, 23. Celoletna naročnina 50 Din, posamezna številka 5 Din. Dobi se v vseh ljubljanskih knjigarnah.

— Obilica na Poljskem. Iz Vilne poročajo, da je dospelo srbsko pevsko društvo »Obilica« tja 21. marca. Na kolodvoru je bil svečan sprejem, na kar so se člani društva odpeljali v avtomobilih na univerzo Stefana Batorije. V veliki univerzitetni dvorani so sprejeli »Obilica« univerzitetne oblasti in akademska omladina. Zvečer je priredil »Obilica« v mestu koncert, ki je uspel silajno. Po koncertu sta sprejela »Obilica« vojvoda in njegova soproga v svojem stanovanju. Drugi dan so bili člani društva

gostje v gledališču. V ponedeljek 23. marca je priredil »Obilica« v Vilni drugi koncert ter odpotoval zvečer v zapadno Poljsko. V Poznanj je prispel 27. marca, kjer je priredil drugi dan koncert v univerzitetni dvorani. Tu je bil ustanovljen poseben odbor za sprejem »Obilice« na čelu z rektorjem Dobrzyckim. Podpredsednik odbora je bil dekan Vosek, člani pa vojvoda Nikodemovič, poznanski župan Muzgalski, svetnik Kultis in drugi odlični javni činitelji. Savez hotelirjev mesta Poznanj je dal »Obilici« na razpolago 50 brezplačnih sob. Tudi v Varšavi, Lvovu in drugih mestih so imeli člani »Obilice« brezplačna stanovanja.

— Beethovenova VII. simfonija je pravzaprav glavna točka simfoničnega koncerta, ki ga priredi orkestralno društvo Glasbene Matice v četrtek, dne 2. t. m. v Unionski dvorani. VII. simfonija je ena najlepših del nesmrtnega Beethovna, ki je v vsaki svoji temi tako priključljiva, melodijska in lahko razumljiva, da navduši njeno izstopa vsakega ljubitelja glasbe, četudi ni strokovnjak. Iz zgodovine njenega izvajanja bi omenili sledeče: Komponirana je bila leta 1812., prvič izvajana pa 8. in 12. dec. 1813. leta na dobredelnem koncertu, h kateremu je znašala vstopnina od 5 do 10 gl. Delo je dirigiral sam Beethoven, nodelovali so pa najznamenitejši dunajski glasbeniki. Že pri prvem izvajanju je delo tako izredno ugajalo, da so se morali posamezni deli ponoviti. Na našem koncertu dirigira simfonijo Škerjanec, ki je našel tudi poleg simfonije tudi ostali program tega koncerta. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

— Na dobredelnem koncertu na korist Dečjega in materinskega doma kraljice Marije nastopi privrkat šolski orkester Glasbene Matice v Ljubljani pod vodstvom prof. Karla Jeraja. Orkester šteje enajst I. violon, deset II. štirij violje, tri čela in dva kontrabasa, skupaj 30 mladih in navdušenih Matičnih gojencev, ki so velik del svojega prostega časa posvetili glasbeni umetnosti ter se s svojim prvim nastopom postavili v službo te plemenite akcije za našo mladino. Na ponedeljkovem koncertu igrajo 5 komadov, med njimi znano Haydnovo otroško simfonijo za godalni orkester. Kot posebno novost pa izvršno Sanilovo »Molitev« za otroški zbor in godalni orkester. Občinstvo opozarjamo na ta koncert za katerega so vstopnice v predprodaji v Matični knjigarni.

— Danes v sredo, dne 1. aprila ob 6 uri zvečer se vrši mladinski koncert, katerega priredi orkestralno društvo Glasbene

Matice v Ljubljani. Spored izvaja orkester brojč 60 članov pod vodstvom skladatelja Škerjanca. Vstop je dovoljen samo dijakom ni dijakinjam proti temu, da kupijo spored, ki stane 3 Din. Spored se prodaja v Matični knjigarni.

— Proslava Vilharjeve 70letnice v Ameriki. Naš narod v Zedinjenih državah zaznamuje v poslednjih časih vse lepše uspehe na polju svoje kulturne organizacije. Poleg mnogobrojnih pevskih društev, ki uspešno tekmujejo z domačimi ameriškimi pevci, je treba omeniti drug važen pojav, to je izdajanje muzikalnega lista »Kolo« v New Yorku. »Kolo« je s posebno številko proslavilo jubilej odličnega našega skladatelja F. S. Vilharja ter obenem prineslo njegovo sliko. Vsi naši listi v Ameriki so proslavili 70letnico Vilharja na odličen način ter priložili članke o njegovem življenju in delovanju na glasbenem polju. Omeniti moramo še proslavo pevskega društva »ora«, ki je v Gary Ind. v pevski tekmi zmagalo z Vilharjevo pesmijo »Goshim«. Vsekakor je to dokaz velikega kulturnega napredka naših rojakov v Ameriki.

— Vseučilišče Društva narodov v Ženevi. Iz New Yorka poročajo: Angleški profesor in pristaš Društva narodov Zimmermann je predložil v svojem govoru pred bančniki in trgovci misel, da naj se organizira v Ženevi vseučilišče Društva narodov, ta bi se mlada generacija izvežbala v mednarodnem mišljenju. Urede se prosti tečajji za mednarodne dijaške skupine v času od julija do oktobra. Izvoljen je komite, da izdela definitivni načrt.

— Vojnovižnja »Gospodja sa sunokretom« se vprizori v Splitu najbrže v sredo 31. t. m. Premieri bo prisostvovali tudi avtor, povabljen od gledališke uprave.

— Glasbeni Matica v Ljubljani priredi danes, dne 1. aprila 1925 ob 18. zvečer v dvorani Letala »Union« Mladinski koncert orkestralnega društva. Spored izvaja orkester orkestralnega društva pomnožen s 6. godbenki Muzike Dr. drž. oblasti. Dirigent: L. M. Škerjanec.

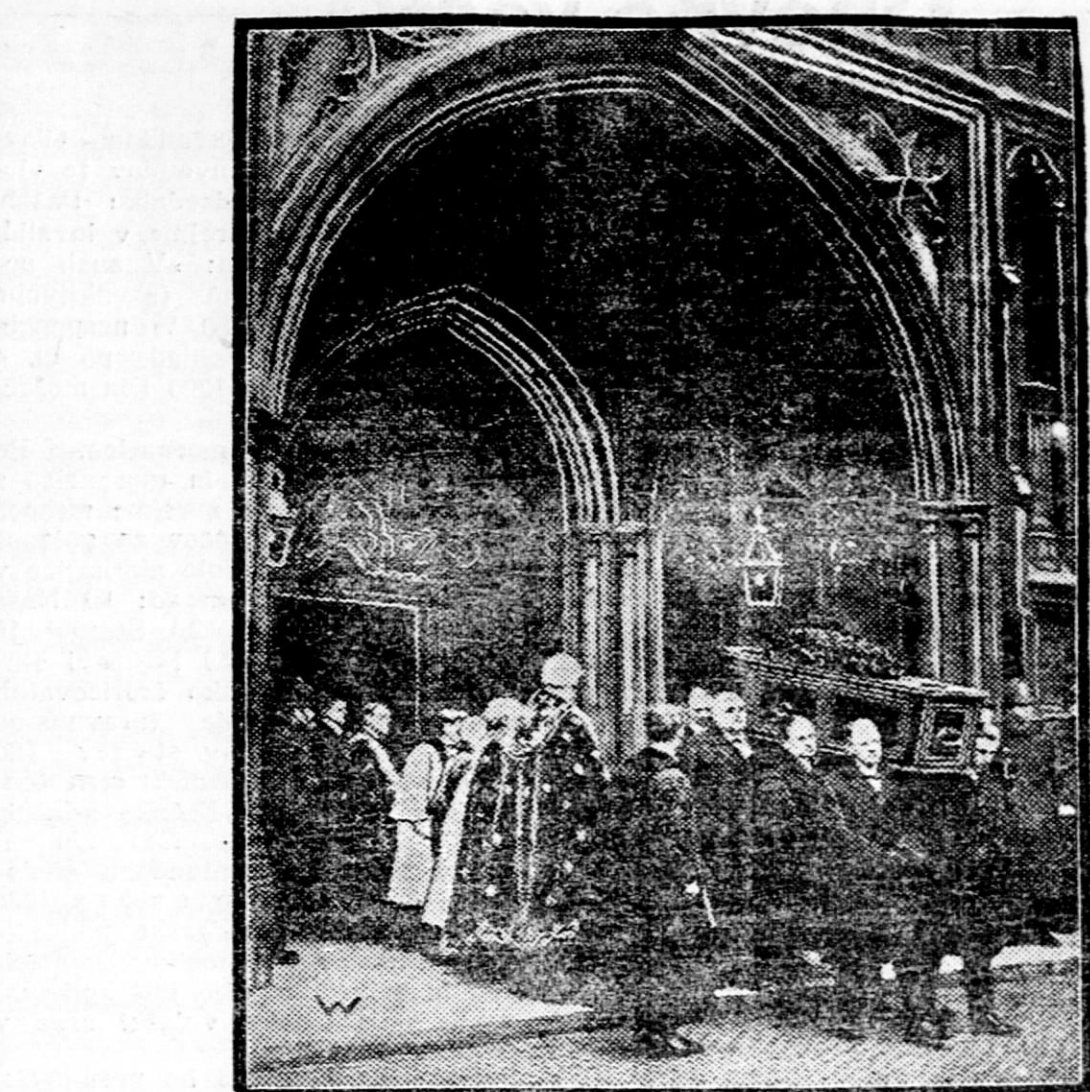
Julijska krajina.

— O ravnanju z narodnimi manjšinami piše list »Frontiera« znova. Nasvetuje zopet previdno in dobrohotno postopanje z narodnimi manjšinami. V duhu liberalnosti treba ravnati z njimi, potem že pride asimilacija in italijanizacija sama po sebi. Manjšine naj dobe svoje šole v materinščini, saj z narodno manjšino ni ogroženo italijanstvo. Nevarnost za Italijo pa bi predstavljali irredentizem v Julijski krajini in v Poadižju. Obmejna pokrajina ima služiti za most dobrih razmer do Jugoslavije, oziroma do Nemčije. Taki in slinji glasovi se ponavljajo v italijanski javnosti v zadnjem času, kar smatramo za dolbo znamenje, da se počasi menda vendar le rimska vlada dokonlje do izpremembe svoje obmejne politike. Izprememba v Julijski krajini, kakšno smo že opetovano nasvetovali, bi »plivala zelo ugodno na odnošaje med Italijo in Jugoslavijo. Italiji bi bila izprememba njene obmejne politike samo v korist!

„ZLATOROG“
= MILO =

ima vse dobre lastnosti, ki jih gospodinja pričakuje od dobrega mila: Visoka čistina moč, veliko množino pen in izvanredne izdatnosti. Vsled tega napravi iz vsakega perila v najkrajšem času snežno belo dišeč zaklad, zato uporabljajte samo Zlatorog mila.

POGREB MARKIZA CURZONA V LONDONU. Krsto nosijo iz westmin. opatiije.

— Gorški nadškof pri sprejemu vladnega prefekta. Dne 30. pr. m. je posetil Gorico videmski prefekt com. Ricci. Pri obisku prejšnjih prefektov ni bil knezoškof dr. Sedej vabljjen k sprejemu in ga tudi ni noben prefekt posetil. Sedaj pa je bil pri slovesnem sprejemu prefekta v mestni hiši prisoten tudi nadškof in popoldne mu je prefekt vrnil obisk v knezoškofski palači.

— Mladinska predstava. Šolsko društvo priredi dne 5. aprila pri Sv. Jakobu v Trstu v prostorih Delavskega konsumnega društva mladinsko predstavo z zanimivim vsprejemom.

— Šolski skrbnik prof. Reina se je mudil na Goriskem in si je ogledal najprvo mestne šole v Gorici, potem pa je obiskal tudi več šol v gorški okolici. V Renčah je prisostvoval prireditvi tamošnje šolske mladine. V Gorici se je v njegovi navzočnosti naglašala posebna delikatna naloga, ki jo ima šola v mestu napram »drugorodcem«.

— V Postojni zopet ni miru. Klatili so se po mestu in okolici sumljivi tuji, ki zmerjajo mirne domačine s »ščavli« in jih zvečer tudi napadajo. Kje je varstvena oblast? Kaj sme Slovence napadati in pobijati vsak pripeteneec? To je lepa obmejna politika!

— V St. Petru pri Gorici vprizore v nedeljo Finžgarjevo dramo »Veriga«.

— V Renčah priredi društvo »Svoboda« na velikonočni ponedeljek znamenito Nušičevo komedijo »Narodni poslanec«. Kulturno delovanje med goriskimi Slovenci vrlo napreduje.

— V Idriji se je vršil pred pred dnevi sestanke, ki ga je sklical občinski komisar. Izvoljen je bil odbor, ki ima nalogo proučiti primerno proslavitev 25letnega vladanja italijanskega kralja. Prebivalstvo pričakuje, da se napravi kaj koristnega, kakor se je izjavil kralj, ki je nasvetoval do brodelne proslavne naprave.

— Idrijski rudnik daje državi velike dobičke. To je bilo že večkrat ugotovljeno, potem visokih državnih funkcionarjev. Te dni je imel v rimski zbornici minister za narodno gospodarstvo Nava govor, v katerem je omenil tudi idrijski rudnik, izvajajoč, da rudnik v državni upravi izborni uspeva in da ekonomski rezultati pressegajo vsako pričakovanje. Rudnik daje državi na leto mnogo denarja, ali kako pa je z rudarji? Prav bi bilo, da bi bila uprava lepše postopala z njimi in jih boljše plačala.

— Smrtna kosa. V Gorici je umrl gosp. Maks Petrovič, gostilničar in posestnik, star šele 47 let. Pokojnik je bil znan slovenski obrtnik in njegova gostilna v ulici Sv. Ivana je slovela daleč naokrog. Bolehal je dolgo časa. Naj počiva v miru!

— Tržaška trgovska zbornica se trudi neprestano, da bi si utrdila trgovske stike s Srednjo Evropo, posebno s Češkoslovaško, kateri bodo dovoljeni novi prometni popusti v zopetnih dogovorih v svrhu pobijanja konkurence s severnimi pristanišči.

Kakao Van Kaster!

Nečak ubil strica.

V Križevcih na Hrvaškem se je dogodil te dni krvav zločin, slučaj krvne osvete. Gre za sledeč dogodek:

Pred petimi leti se je seljak Stevo Dražević s svojim bratom spri radi sveta in ga med prepričkom ubil. Zato je bil obsojen na pet let ječe v Lepoglavi. Med tem časom sta Petrova otroka Mijo in Peter odrasla, eden je imel 20, drugi 18 let. Želja obeh mladeničev, da se maščujejo nad stricem, je rasla od dne do dne in komaj sta pričakovala, da prestane kazneni se vrne v rodno vas. Pred dnevi je Steva doletela osveta. Mijo in Peter ter njihova mati Ana so počakali Steva v zasedi, navali nanj s koli in toliko časa udrihali po njem, da je nezavesten obležal. Nesrečnik, kateremu je bila prebita čepinja, je po ure za tem umrl. Orožniki so mater in oboje sinova takoj prišli. Svoj zločin so priznali, izgovarjajo se pa, da so ga ubili v silobranu. Njih zagovor ni verjeten, ker je bil Stevo ubit v lastnem vinogradu. Vsi trije so bili izročeni okrajnemu sodišču v Križevcih.

Darujmo za sokolski Tabor!

»Kaj je sumljivo?« je jezno zakričala.

»Wolkenstein je zastavil svoje življenje, da opravi za Te viteško službo. Zavzemaš se zanj s toplino, ki Ti je sicer tuja. Iz tega lahko sklepam na medsebojno razumevanje.«

»Ti se drzneš namigavati tako sramotno stvari!«

»Zakaj ne?! Nadvojvoda se je prisiljeno zasmel. »Wolkenstein je prav krasen dečko in tudi ti mu morda ugajaš. Zakaj bi mi sicer bil tako preirano zvest?«

»Nečem izvajati zadnjih zaključkov iz Tvojih besed, ker bi bili ti zaključki za naju oba sramotni!« Le s težavo je nadvojvodinja vzdrla ravnodušnost. Leno se je nato naslonila na blazine na otomani.

»Ali veš, Jožefa, da si v svoji jezi prav mikavna? Jeza Ti daje nekoliko ognja in Ti uliva v žile več temperamenta.«

V njegovih očeh se je zasvetilo nekaj kakor požarnost. Nadvojvodinja se je stresla.

»Ali še moreš z menoj govoriti po tako brezčastnih sumničenjih?«

»Moj Bog, ne jemli stvari za tako resne! Govoriti seveda nimam nobene, vendar pa sem o tem prepričan. Wolkenstein je Tvoj ljubček!«

Nesramnež!

OSKAR H.:

Razpad carstva

Roman zadnjega avstrijskega cesarja.

»Ekselencija, to je špijonaža, s katero se naj bavim.«

»Lahko imenujete stvar po njenem pravem imenu, toda v službi cesarja in domovine je nadvse častna.«

Wolkenstein se je za trenutek boril sam s sabo. »Ako se za to odločim, ekselencija, storim to, ker hočem tudi tako služiti državi. Premlad sem, da bi me zadovoljevala rodna gruda. Ne vidim pa pred sabo nobenega poklica, ki bi odgovarjal mojim sposobnostim. Vaša ekselencija, na razpolago sem Vam!«

»Vaša odločitev me veseli, grof Wolkenstein, s tem so razrešene vse težkosti. Takoj izdam vsa potrebna navodila. Prosim Vas, zglasite se jutri pri dotičnem resornem načelniku, polkovniku Kalini, pri katerem porazveste vse podrobnosti. Nadejam se, da bosta ta trenutek in Vaša odločitev tvorila v Vašem življenju pomemben ali koristen preokret.«

Z vlnudnim poklonom je vojni minister odpustil mladega oficirja, ki je s čudovito krasno vadušal

14 sivo poslopje vojnega ministrstva in si nato na ulici vzel izvoščka, da se popelje domov.

VI

Grof in nadvojvodinja.

Tako se je odločila usoda grofa Wolkensteina. Istočasno se je vršil v palači Augarten pomemben razgovor med nadvojvodo Otonom in njegovo soprogo, v katerem je bilo v ospredju Wolkensteinovo ime. Nadvojvoda je prišel v sobo svoje soproge in jo pozdravil brez vsake formalnosti. Prečerno se je zleknil na otomano in je govoril:

»Starec mi je zadnji dogodek zelo, zelo zameril in odredil, da se morava za dlje časa ločiti. Ti bi naj odšla v Persenbereg, jaz pa nekam v Galicijo. Tvoja beseda je pri starcu vedno mnogo zalegla. Pravzaprav bi ga lahko pregovorila, da me pusti tu na Dunaju.«

Nadvojvodinja se je vzravnila, da je prišla do polne veljave njena krasna plavalasa glava. Iz njenih mirnih modrih oči se je zaiskril plamteč pogled, poln notranjega gneva.

»Obrnila sem se že na njegovo veličanstvo s to prošnjo. Ne da bi Tebi hotela prihraniti nekaj let galitskih garnizij, marveč da bi ne dali novega netiva za škandal, o katerem govori že vse mesto. Njegovo veličanstvo mi je obljubilo, da bo uvaževal mojo prošnjo.«

»Tako, tako! To me veseli, ker je sicer starec nadvse trmast. Bilo pa bi tudi nekoliko preveč, da bi se delalo toliko hrupa zaradi neumnosti, ki jo je povzročil šampanjec. Res, stvar je bila nekoliko neumestna, vendar pa je bila končno le izraz trenutne razposajenosti. Da je stvar poravnana, zato sem Ti dolžen zahvalo.«

»Zahvali se grofu Wolkensteinu, da se ni zgodelo najhujše. Njegovo posredovanje je preprečilo najgriši zločin na soprogi.«

»Ne jemli stvari tako tragično, Jožefa! Sicer pa se bo mlad Wolkenstein pokoriti za ta dogodek. Izstopiti mora iz vojske in oditi v inozemstvo. To sem znal starcu po posredovalcih spraviti v uho.«

Zloben nasmeh se je pojavil na njegovem licu. Nadvojvodinja je malodane okamenela v silnem strahu.

»Ti si —?« Vprašanje ji je zamrlo na ustnicah. Zadovoljno je priklimal: »Seveda sem to storil. Dasi je bil njegov nastop pravilen, vendar je bila to predrznost, da je potegnil sabljo. Moral sem obracunati z njim.«

»To se ne sme zgoditi!« Grenko zaničevanje se je izražalo v njenih besedah. »Ali je to zahvala za njegovo zvestobo?«

Nadvojvoda je z jahalnim bičem tolkel po svojih gamaših in pripomnil: »Jožefa, ne delaj neumnosti! Stvar bi se s tem samo poslabšala, sumljiva je že tako ali tako.«

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 1. aprila 1925.

Po njih delih jih spoznate.

Klerikalci so si prilaščali patent kot edini zaščitniki ljubljanske vseučilišča. Kričali so, da so naprednjaki so-vražniki slovenske univerze in da samo preže na to, kako bi mogli to visoko šolo uničiti in jo spraviti iz Ljubljane. Za največja sovražnika ljubljanske uni-verze so proglasili prosvetnega mini-stra Svetožarja Pribečevića in dr. Zer-ja, katerima so neprestano očitali, da je vse njihovo delovanje usmerjeno na to, da napravita pri prvi priliki konec uni-verzi v Ljubljani. Pri tem jih seveda ni nič motilo notorično dejstvo, da sta si prav ta dva gospoda pridobila največje zasluge za to, da se je po prevratu osnoval v Ljubljani ta najvišji kulturni zavod. Vemoter so vrteli to svojo laj-no in končno dosegli, da je njihovim zatrdilom nasleda cela vrsta kulturnih delavcev ki so pred klerikalno rugestjo jeli zreti v dr. Zerjavu in Svetožarju Pribečeviću grobokopa ljubljanske uni-verze.

V tej hipnozi so šli pri zadnjih skupščinskih volitvah tudi v boj za dr. Korošca, smatrajoč ga za edinega, ki bo baje lahko preprečil pogubne nakle-pe samostojnih demokratov proti ob-stoju ljubljanskega vseučilišča.

Pa se je zgodilo, kar se čisto pri-godi v življenju: tisti, ki so ga gotovi zaslepljenci smatrali za zagovornika in edinega zaščitnika naše univerze, se je izkazal za navadnega žonglerja, ki je pač vseučilišče spretno izbral v svoje strankarske svrhe, ko pa bi se moral krepko zavzeti zanje, pa je docela odkri-to pokazal, da mu prav nič ni ležeče na ob-stanku tega zavoda.

Pri razpravi o dvonajstih v fi-nančnem odboru dne 30. marca je nam-rečel klerikalni zaveznik dr. Mehmed Spaho imel govor, v katerem je povdar-jal, da imamo v Jugoslaviji preveč viso-kih šol ter zahteval, da se z ozirom na to reducirajo njih število. Naglašal je, da bi zadoščala za vso državo ena medi-cinska fakulteta, ena tehniška in ena bogoslovna fakulteta. Izjavil se je torej proti nadaljnjemu obstoju i medicinske i bogoslovne fakultete v Ljubljani, in sicer brez vsakega pridržka. Pri tej iz-javi so bili navzoči tudi klerikalni po-slanci in nihče izmed njih ni smatral za potrebno, da bi to dr. Spahovo stališ-če zavrnili. Klerikalci so molčali in s tem molkom pokazali, da v vsem ob-segu odobrujejo to stališče svojega za-veznika.

In zgodilo se je, da je moral zahtevu dr. Spah in njegovih klerikalnih zavez-nikov po redukciji višjih šol, katere zahtevne prva žrtve bi bila seveda od-prava medicinske in bogoslovne fakul-tete v Ljubljani, zagovarjati tisti mini-ster narodne prosvete, Svetožar Pribe-čević, katerega so klerikalci že leta in leta proglasili za načelnega nasprotnika slovenske univerze!

»Slovenec«, ki je imel preje polna usta ljubezni za ljubljansko univerzo in kričal kot gorjačar, ako se je kdo drznil izreči kako dobrohotno kritiko o raz-merah na naših univerzah, je ta inci-dent popolnoma zamolčal. Torej tudi on odobruje dr. Spahovo stališče. Qui tacet, consentit!

Radovedni smo, kaj poretoko k tej »preorijentaciji« klerikalcev njihovi prijatelji na univerzi z dr. Šerkom na čelu?

Ali se bodo i oni, ki so volili drja. Korošca, da jim ohrani neokrnjeno uni-verzo, sedaj preorijentirali, ko se isti Korošec potom dr. Spah pripravljala, da odpravi v Ljubljani kar tri fakultete — medicinsko, tehniško in celo bogoslov-no!

★ ★ ★

— Komisija za redukcijo srednjih šol v naši kraljevini prične s svojim de-lom dne 6. t. m. Takrat se odloči torej usoda naših srednjih šol. Poklicani so v komisijo, ki bo poslovala v minist-rstvu prosvete, zastopniki vseh sekcij proforskega društva. Potrebno je, da se uredi pri tej priliki tudi vprašanje zasebnih šol, posebno učiteljskih, ki pro-ducirajo zlasti nam Slovincem preveč ženskega učiteljskega naraščaja. — V predvojni Srbiji in Črni gori bo pa na-šla komisija preveč srednjih šol, katere bi treba zamenjati s strokovnimi.

— OSTROSTRELCI. Za obči zbor Ostrostrelcev, ki se vrši jutri, v četrtek, ob 20. zvečer pri »Stoncu«, vlada veliko zan-je-manje. — Govori se celo, da poseže vmes Orjuna. No, mi mislimo, da stvar ni tako ostra. Nemci vendar ne morejo biti tako kratkovidni, da bi ne videli brezupnosti in nevarnosti nadaljnega odpora. Društvo mo-ra prej ali slej preiti v slovenske roke, ker je to naravna posledica po vojni nastalih razmer. Torej pamet!

— Čkoslov. generalni konzulat v Beogradu se s 1. aprilom ukine. Vse nje-gove agende pridejo na konzularni oddel-ek češkoslovaškega poslanstva. Trgovski oddelček bivšega generalnega konzulata bo odslej v poslopiju poslanstva, Miloša Vel-kega ul. 37. tel. 17-81, vse ostale agende konzulata pa so odslej v poslopiju ul. Milo-ša Velkega 41 telefon 13-43.

— Posebne doklade invalidom. Glav-ni odbor Uruženja vojnih invalidov je vlo-žil pri ministrskem predsedniku Pašiču pismo prošnje, naj se sprejme v invalid-ski zakon še tal določba: »V znak po-sebnega priznanja rezervnim in aktivnim častnikom-invalidom nad 100 % nesposob-nosti se izplačuje poleg doklade po čl. 4 posebna doklada v znesku 1200 Din meseč-no ne glede na čin.

— Podčastniška šola mornarice. Po naredbi ministrstva vojske in mornarice z dne 12. decembra 1924 se sprejme meseca novembra 1925 150 mladeničev za gojence v brodersko podčastniško šolo mornarice v Šibeniku. Pogoji za sprejem so: 1.) Naše državljanstvo (domovnica). 2.) Starost 16 do 19 let (rojstni list). 3.) Najmanj štiri razrede osnovne šole (šolsko izpričevalo). 4.) Neomadeževano vedenje (mravnostno izpričevalo). 5.) Dovolitev staršev (no predpisanim vzorcem). 6.) Samski stan (po-trdilno župnega urada). 7.) Krepko zdravje (izpričevalo vojaškega zdravnikar). Lastno-ročno pisane prošnje z natančnim nalo-voim posilja se do 30. septembra 1925 predložiti komandantu broderske podčasti-niške šole mornarice v Šibeniku. Podčasti-nja. Prošnja in priloge morajo biti kolkova-ne. Pojasnila daje mestni vojaški urad v Mestnem domu.

— Promocija. V soboto bo promoviral na graški univerzi za doktorja zdravilstva g. Stanko Per par, znani sportnik in re-korder, član SK Primorja v Ljubljani.

— Skupščina geometrskega združenja. V soboto se je vršila v Splitu skupščina geometrskega združenja, v katerem je organiziranih nad 600 članov iz cele drža-ve. Navzoči so delegatje iz Ljubljane, Za-greba, Beograda in Splita. Obširno se je razpravljalo o potrebi zboljšanja položaja geometrov v državi.

— Jugoslovenska Matica v Kranju priredi v soboto dne 4. t. m. ob pol 21. zvečer v veliki dvorani »Narodnega doma« sodelovanje krajskih kulturnih društev akademijo v proslavo 75letnice T. G. Masaryka, predsednika češkoslovaške re-publike. Na sporedu je med drugim sla-vnostni govor prof. dr. Ivana Laha in kla-virska točka gospe Sosnerjeve.

— Velikonočna vožnja naših vojakov. Vsem čilitelom in čitateljem tega lista želimo vesele velikonočne praznike in ve-selo aletujo slovenski fantje (stari vojak) s Kosovega polja: Adolfa Paučič, Novo mesto; Anton Milek, Črnomelj; Anton Bernard, Hosta; Škofja Loka; Anton Kos, Zagreb; Rudolf Zaic, Ljubljana; Anton Gvozda, Teška voda, Novo me-sto; Alojzij Pušavec, St. Jernej; Jakob Fortuna, Dol. Logatec; Rudolf Novak, Trebnje; Josip Vrščaj, Trebnje; Josip Jarc, Mima; Josip Pavlič, Visoko; Kranj; Leopold Darmota, Lučna, Kranj; Leopold Setina, Straža; Janez Fujan, Polje, Kamnik; Anton Prian, Jazbina, Kranj; Karol Bezenšek, Konjice; Maks Kranjc, Ptuj; Lovro Komar, Gorje-Bled; Anton Kreft, Radgona. — Iz Ko-sovske pekarske čete Priština, Kosovo polje.

— Vizum emigrantom v Avstralijo. Angleški konzulat v Beogradu opozarja izseljence iz Jugoslavije v Avstralijo, da prične izdajati potne vizume, ki so bili v decembru ustavljeni, s 1. aprilom.

— 30.000 prebivalcev v Splitu. Mestni anagrafski urad v Splitu je v soboto na-znamil, da šteje mesto 30.033 prebivalcev. Prvega januarja letos jih je bilo 29.655.

— Samomor polkovnika Pavla Jurliš-ča. Na svojem stanovanju je včeraj jutraj izvršil samomor vpokojeni polkovnik Pavle Jurlišič, sin pok. generala Jurlišič-Stur-ma. Pokojnik je bil navdušen nacionalist. V balkanski in svetovni vojni se je hrabro boril za osvoboditev in bil opetovano odli-kovan. Po vojni je stopil v pokoj in se po-svetil politiki in žurnalistiki. Bil je dija-časa urednik v »Preporodcu«, glavnega gla-sila Organizacije jugoslovenskih nacionali-stov. Ko je prišlo lanko leto do nesoglasij med Davidovičem in Pribečevićem, se je Jurlišič pridružil Davidoviču. Polkovnik Jurlišič je zapustil pismo, katerega vsebina je doslej neznana. Policija o vsebini tega pisma varuje strogo tajnost. Pravilo, da je polkovnik v pismu priporočil, da se v za-njem času širijo o njem po Beogradu po-polnoma neosnovane vesti, ki mu grene življenje. Pokojniku ohrani naša javnost kot navdušenemu borcu za osvoboditev in ujedinjenje trajen spomin!

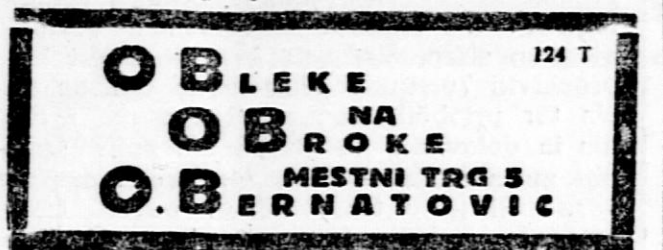
— Samomor v Beogradu. Govorila ni-ma nobeno mesto v naših državah zanima-vati toliko samomorov kakor prestolica Beograd. Zlasti je bil pretekli teden bogat na samomori, zakaj v tem času je bilo v mestu izvršenih 11 samomorov. V hotelu Petrograd so našli te dni mrtvo mlado že-no Marijo Tomaš. Zastrupila se je s so-do. Vzrok samomora je bila ljubosumnost.

— Star greh. Seljak Marinković iz Vi-škega v Bosni je ogradil seljaka Veljula Sejdića, da je leta 1914. v Kostanjevcu v Srbiji ubil neko žensko. Marinković in Sei-dić sta skupaj služila v avstrijski armadi. Na povratku s glasovite Potiorekove ofen-zive je Marinković videl, da je Sejdić za-klal neko žensko. Zadnji, ki je bil prijet, zanika to dejanje.

— Največja tihotapska afera v Zagre-bu. Včeraj je bila v Zagrebu odkrita tihotapska afera. Ki je gotovo ena največjih v zadnjem času in je zato povzročila mnogo prahu. Uvedena je obširna preiskava. Iz Beograda je prišel generalni direktor car-nin Voja Petrović in šef kriminalnega od-seka pri generalni direkciji carin. Djako-vič. Oba vodita preiskavo. V kolikor smo informirani, gre za sledečo afero: Za za-grebško odpravno tvrdočo Tahex (lastnik Ziga Hacker) je prispelo z Dunaja več va-gonov papirja. Med papirnati valji je bilo 24 zabojev, katere sta nameščena tvrdoče Rude Jenić in Svetožar Matić zaca-rinila kot papir. Blago je bilo že naloženo

in pripravljeno za izvoz v mesto, vendar je bilo po nalogu carinika Bingasa ome-njenih 25 zabojev zadržanih, ker se je ugotovilo, da so bili na deklaraciji podpisani carinikov ponarejeni. V zabojih se je na-šla svil. Država bi bila oškodovana za najmanj 1 milijon Din. Matić je izginil iz Zagreba. Aretiran je bil njegov oče, ki je carinski revizor. — Zdi se, da je postal Zagreb pravo gnezdo tihotapcev.

— Težka ne-reča. V Ptuj se je težko ponesrečil 14 letni Četelič iz Budine. Padel je z vrtečega se vrtljaka in priletel tako nesrečno, da si je zlomil več reber ter je dobil tudi težke notranje poškodbe. Neza-vestnega so ga prepeljali v bolnico.

— Velik požar v Splitu. Pred dnevi je izbruhnil v hiši Toma Kaliterna v Splitu velik požar. Ogenj je nastal v spodnjih prostorih. V prvem nadstropju je stanova-va rodbina Čipei, ki pa ni vedela, da gori. Stražniki so metali kamenje ter streljali v okna, hoteč na ta način stanovnike opo-zoriti na pretečo nevarnost. Ko so se Čip-sijci prebudili, je bila že vsa hiša v pla-menih. Navzile obupnim naporom požarne brambe se je ogenj bolj in bolj razširjeval ter je skoraj vse poslopje zgorelo. Žal, je katastrofalni požar, ki je povzročil skoraj enomilijonsko škodo, zahteval tudi mlado človeško žrtev. Pogrešajo 15letnega kuhinj-skega vajenca Mata Gotovaca, ki je bival v prvem nadstropju. Verjetno je, da je deček v plamenih zgorel.

— Odkrila petčlanska tatfinska tolpa. Poročali smo, da je mariborska policija iz-sledila dobro organizirano petčlansko vlo-milsko tolpo, ki je na meji, kakor na av-strijskih tleh izvršila nebroj drznih vlovov. Predvsem so lovili poseščali zidance gra-ških meščanov okoli Lipnice. Bilo je izvr-šenih nebroj vlovov, vendar avstrijske ob-lasti tolpe niso mogle izslediti. Sed za to-tovi je vodila v Maribor in je bila maribo-rska policija o tem obveščena. Policija je postala pozorna na družbo, ki se je bi-rala pri nekem Gabrijelu Kozarju. Ta je prodal vsakovrstne predmete, perilo, bla-go, obleko in dr. Policija je pri hiem izved-la obširno hišno preiskavo ter je našla mno-go ukradenega blaga. Kozar, njegova žena in štirje člani tolpe so bili izročeni sodišču.

— Proti odedelost deluje s kolosal-nim uspehom samo »VILFANOV ČAJ«. Do-biva se v vseh lekarnah in drogerijah. Pro-zivaja: Laboratorij Mr. D. Vilfan, Zagreb, Prilaz 71.

Iz Ljubljane.

— LJUBLJANSKI SOKOL (Narodni dom), sporoča vsem bratom in sestram, da predava v soboto 4. aprila ob pol 21. zve-čer v veliki dvorani Narodnega doma br. dr. Ljudevit Pivko iz Maribora o doživljajih iz dobe jugosloven-skega pionirstva na fronti in v ta-tilji. — Ko naznanjamo to vest bratom, se-stram in naraščaju, vabimo obenem tudi ostalo narodno občinstvo, da se predavanju udeleži. — Prosvetni odsek.

— Društvo vpokojenih javnih name-ščencev za Slovincijo v Ljubljani je imelo dne 23. marca svoj redni občni zbor. Med drugim se je z žalostjo konstatovalo, da se državni vpokojenci vse premalo za-nimajo za to svojo organizacijo ter ali sploh k društvu ne pristopajo ali pa se kot člani važnih zborovanj ne udeležujejo. Razni govorniki so poudarjali, kako vlada vse upravičene zahteve državnih vpoko-jencev prezira in kako velika krivica se godi zlasti starovpokojemcem s kronsko plačo, ki so prisiljeni se obrniti na ligo na-rodov. Končno se je brzojavno odposlala Nj. Velicanstvu kralju vdanostna izjava s prošnjo za odpušč. Nato je prejelo pre-dsedstvo gori imenovanega društva slede-či odgovor: »Njegovo Velicanstvo se srčno zahvaljuje za izjavo vdanosti, poslano v imenu državnih vpokojencev Slovincije, zbranih na občnem zboru v Ljubljani.

— Društvo slušateljev inženjerstva ke-mije na univerzi v Ljubljani priredi začet-kom aprila poučno ekskurzijo v Beograd in okolice. Ob tej priliki bo prireditelj vodja ekskurzije, naš mladi g. prof. dr. M. Re-bek predavanje o temi: »Narava og-ljikovega atoma«. Ekskurzija bo trajala pet dni. V tem času si bodo dija-ki ogledali poleg drugega tudi največje sre-dnjeevropsko tvornico cementa v Beočinu pod pokroviteljstvom beogradskega uni-verzitetnega profesorja g. dr. Tomića. 671

— Slovensko zdravniško društvo v Ljub-ljani vabi na svoj tedenski seminar v petek dne 3. aprila ob 6. zvečer v centralni drža-vni ambulanti Gosposvetska cesta. Predava-nje: Demonstracije nekaterih internih slu-čajev. Predava: dr. O. Haus. Odbor prosi za točnost.

— V društvu »Soča« v Ljubljani preda-va v soboto 4. aprila 1925 v salonu pri Le-vu ravnatelj trgovske akademije g. dr. L. Böh m o zelo interesantno aktualni temi in sicer: »Borba za Sredozemsko morje«. Sočani in prijatelji društva »Soče«, ne za-mudite prilike biti deležni tega predavanja. Začetek točno ob pol 9. zvečer. Vstop vsem prost.

Iz Celja.

— Cerkveni koncert. V nedeljo dne 5. t. m. priredi Glasbena Matica v Celju s so-delovanjem pevskega zbora Prosvetnega društva in godalnega orkestra Glasbene Matice v Celju ob pol 20. zvečer cerkveni koncert v Marijini cerkvi. Na sporedu so skladbe za mešan zbor, godalni orkester in zbor z orkestrom. Predprodaja vstopnic v trgovini Gorjanc & Leskovšek. — Istega dne se vrši ob pol 11. dopoldne v Marijini cerkvi mladinski koncert kot generalna skušnja za večerni koncert. Krajih že v cvetju.

NE KUPI

prei blaga za možko obleko, dokler si ne ogledaš specialno zalogo češkega in angleškega sukna na Miklošičevi cesti št. 4 v Ljubljani. Cene tovariške. Največja izbira. Na veliko. Na malo.

Iz Maribora.

— m Detomur. Poročali smo včeraj o detomoru, ki je bil odkrit v Gajevi ulci. Služkinja, ki je umorila svoje dete, je 20 letna Štefka Hauptmann. Zanimivo je, da v isti sobi stanuje starka, ki ni vedela, da je služkinja porodila. Hauptmannova je pri-znala, da je bilo dete živo rojeno in da ga je nato v poročniški vročici zadušila, ae da bi vedela, kaj dela. Izročena je bila so-dišču.

— m Iz šolske službe. Na mesto pokoj-nega profesorja msgr. dr. Antona Medveda je bil za provizornega učitelja verouka imenovan g. Pavel Zivortnik.

— m Premeečenje. Dr. Radovan Bren-žič, obmejni komisar in gledališki intendant v Mariboru je bil imenovan za šefa železniško - policijskega komisarijata v Gornji Radgona.

— m Državna borza dela. V času od 22. do 28. marca je bilo pri državni borzi dela razpisanih 163 službenih mest, 178 oseb je iskalo dela, v 64 slučajih je borza posredovala z uspehom in 7 oseb je odpoto-valo. V času od 1. januarja do 28. marca je bilo razpisanih 1550 službenih mest, 2718 oseb je iskalo dela, v 239 slučajih je borza posredovala z uspehom in 123 oseb je od-potovalo.

Sport.

SVETOVNI REKORDI.

Internacionalni komitet v Newyorku. ki vsaki dve leti sestavlja listino svetov-nih rekordov, je pred kratkim objavil sle-deče zadnje oficijelno priznane svetovne rekorde:

100 m: Paddock 10.4; 200 m: Paddock 21.2; 300 m: Paddock 33.2; 400 m: Lidell 47.6; 500 m: Lundgreen 1 : 05 : 6; 800 m: Meredith 1 : 52; 1000 m: Lundgreen 2 : 28 : 6; 1500 m: 3 : 52.6; 2000 m: Nurni 5 : 26.4; 3000 m: Nurni 8 : 28.6; 5000 m: Nurni 14 : 28.2; 10.000 m: Ritola 30 : 23.2; 15.000 m: Bouin 47 : 18.6; 20.000 m: Steen-ross 1 : 07 : 11.2; 25.000 m: Kohlemainen 1 : 35.20; 30.000 m: Kohlemainen 1 : 47 : 13.4; 1 uro: Bouin 19.21.9 m; 100 y: Kelly, Drew, Paddock 20.8; 300 y: Wefers 30.6; 440 y: Meredith 47.4; 600 y: Sheppard 1 : 10.8; 880 y: Meredith 1 : 52.2; 1000 y: Brown 2 : 12.2; 1320 y: Coneuff 3 : 02.8; 1 miljo: Nurni 4 : 10.4; 2 milji: Schrub 19 : 23.4; 5 milji: Schrub 24 : 33.4; 6 milji: Schrub 29 : 09.4; 7 milji: Schrub 35 : 04.6; 8 milji: Schrub 40.16; 9 milji: Schrub 45 : 27.6; 10 milji: Schrub 50 : 40.6; 15 milji: Apple-gart 1 : 20 : 4.4; 20 milji: Crosland 1 : 51.54; 25 milji: Green 2 : 29 : 29.4; 1 uro: Bonin 11 milji, 1442 y, 190.21 m; 2 uri: Green 20 milji, 952 y, 33.056 m.

Stanje prvenstva v Zagrebu.

	I. A razred.				
Gradjanski	7	7	0	0	33: 5 14
Hašk	7	4	1	2	22:11 9
Concordia	7	3	2	2	12:14 8
Željezničari	8	1	1	6	7:23 3
Sparta	7	1	0	6	7:27 2
	I. B razred				
Croatia	8	5	2	1	14: 8 12
Tipografija	7	4	2	1	15: 9 10
Derby	6	2	1	3	6: 7 5
Viktorija	6	1	2	3	8:10 4
Makabi	7	0	3	4	3:12 3

— Nedeljska tekma Ilirija - Primorje. Sportni klub Ilirija nam pošila sledečo iz-javo: Na ponedeljkovo poročilo o tekmi Ilirija : Primorje v »Slov. Narodu«, iz kate-rga bi se moglo sklepati, da leži krivda na mučnem incidentu popolnoma ali deloma na strani SK Ilirije, prosimo, da sprejmete ta-stopno pojasnilo: Tekom napada Ilirijan-skega forwarda na gol Primorja sta se for-ward Ilirije in vratar Primorja istočasno poglala za na gol ustreljeno žogo. V boju za žogo sta omahnila oba v gol, kakar je vratar Primorja zadela na tleh ležečemu forwardu s pestjo več udarcev v obraz ter je šele takojšnji nastop ostalih igralcev in publike oprostil onesveščenege forwarda iz rok vratarja. Odbor SK Ilirije obžaluje v interesu našega sporta in sportne vzgoje ta čin, ki je absolutno neopravičljiv in ka-teremu ni primere v sportni kroniki leta nazaj ter javlja, da krivda na incidentu ne zadene napadenega igralca. Potrebno je, da se z energičnimi ukrepi vseh poklicanih faktorjev onemogoči ponovni tak slučaj. — Odbor SK Ilirije.

— Durrschmiedu, znanemu igralcu du-najskega W. A. C., bivšemu članu celjskih atletikov, je bila pri nedeljski prvenstveni tekmi z Vienne zlomljena noga.

— Nogometna sezona v Ljubljani. Med-narodna nogometna sezona v Ljubljani se otvori šele v aprilu. Kakor čujemo, igra baje graški Sturm o veliki noči proti Iliriji, dalje se vrši tudi revanš-tekma z re-ško Olimpijo, vrše se pa obenem pogajanja z raznimi zagrebškimi klubi. Po veliki noči igra Ljubljana proti celovski repre-zentanci v Celovcu

— Savinska podružnica SPD ima v soboto dne 4. aprila t. l. ob 8. zve-čer v Narodnem domu v Celju svoj redni obč. zbor z običajnim dnevnim redom. 673

— Tennis sekcija društva »Atena« na-znana, da se vrši vpisovanje za letošnje sezijo dne 2. in 3. aprila ob pol 6. do 7. v ortopedičnem zavodu v Mladiki. 625-n

— Celovski Sport-Verein v Ljubljani. Ta klub gostuje v nedeljo dne 5. aprila v Ljubljani ter nastopi s svojim kompletnim I. moštvo proti Primorju. Z ozirom na skorajšno revanžno tekmo med Ljubljano in Celovcem bo ta tekma zanimiva. Tekna se vrši na igrišču Primorja ter prične ob 15. uri. 674-n

Črnci postanejo beli.

V newyorškem predmestju Harlem je vse črno. Tam je središče črncev. Okoli 400.000 jih je v tem predmestju. Tu dobiš črnce vseh tipov. Stisnjeni žive v pred-mestju, ali vzdrže, ker je osredotočeno tam delovanje vseh črncev Zjednotenih držav. Črnci se prilagajujejo življenju belih ljudi in posnemajo vse njihove dobre in slabe la-stnosti. V Harlemu imajo črnci svoje liste, svoje zabavne in naučne lokale, v svojih cerkvah čujejo, da so bili Mojzes, Jezus, Salomon in David velični ploskejo rodu. Imajo pa tudi razne veselice, pleskejo in se za-bavajo po hotelih kot velika elegantna go-spoda. Imajo varietete, gledališča itd. Iz-obrazujejo se po vzoru belih. Zato bi pa tudi radi dobili belo kožo.

Smith in Jones se imenujeta moža, ka-tera jim hočeta pomagati. Smith je učea-njak, Jones pa kemik. Ona dva bosta rešila črni problem. Iznašla sta način, kako postanejo črnci beli. V glavnem treba, da prično jesti ribe. Trikrat na dan ribe z ze-lenjavo. Onim, ki so manj črni, bo zado-ščala dvakratna riba na dan. Zenske naj se pridno pudrjajo. Poročila pravilo, da se je podvržlo mnogo črncev Smith-Jonesovi metodi pobejenja črne kože in da žrejo ribe tako, da jih ribiči komaj sproti dosti nalove.

Sarlatana Smith in Jones živita med črnci izborna in pobirata od njih denar, kaj-ti po ribah se bo nadaljevala druga me-to-da pobejevanja črne kože — ako tačas »učeniak« Smith in »kemik« Jones ne iz-gineta, zadosti obložena z dolarji, katere jim plačujejo črnci za njune »recepte«.

Po svetu.

* Kdaj se podere stolp v Pisi? Fran-coski list »Le Matin« prinaša razgovor z nekim članom vladne komisije, katere pre-iskuje solidnost visokega stolpa v Pisi. Do-tičnik je rekel baje, da se stolp podere po 1600 letih. Nagibanje tolpa je od leta 1913 naraslo za 5 milimetrov. Ako se računa s tapim narokom nagibanja, se stolp po-dere takole okoli leta 3535. Chi vivrà, ve-drà, kdor bo živel, bo videl, pravli Italijan.

* Ples degenerancev. V Berlinu se je vršil pretekli teden v prostorih nekega stranskega hotelskega podjetja ples, na ka-terem se je vrtilo 500 parov. Zenskih oblek je bilo le malo... Prišla je policija in raz-glala »pare« in »ženske«, ker v resnici se »plesale« sami perversni moški. Policija je hotel zaprla.

* Beraški vinarji. Viscount Hamleden, lastnik velike angleške oglasne tvrdke, pri-poveduje v svojih spominih o dogodku, značilnem za njegovega očeta, ustanovitelja podjetja. Nekoč je prišla k njemu neka stranka in se je precej glasno in nevolnje pritožila, da se ji je postavilo v račun tudi par beraških vinarjev, ki naj se črtajo Podjetnik je stranko pomenljivo pogledal in skliknil: Beraški vinarji! Kaj mislite prav-zaprav, gospod? Vse moje podjetje je zgra-jeno na takih beraških vinarjih!

* Egiptovski pomlajevalec starcev Profesor Breasted v Čikagu, ki slovi kot izbo-ren egiptolog, je našel kratek zdrav-niški spis iz dobe kakh 1600 let pred Kr-i-stusovim rojstvom, ki ima naslov: Kako iz-premestiti starca v mladeniča 20 let? Zgo-dovinsko društvo v Newyorku ima oni zdravniški spis in prof. Breasted se trudi, da bi mogel razrešiti vso vsebino spisa.

Sedaj je še le pri začetku. Torej že takrat v oni dobi 1600 let pred Kristusom pomlaj-evalec starih ljudi. Nič novega ni svetu! Vse je že bilo tu, vse se le ponavlja, pravije veliki učeniaki.

* Strahovit čin svečenika. V občini Gyernomnstri je grško orientalski sve-nik Viktor Giurgica z brivito prerazil svoji ženi vrat, nato smrtonevarno ranil 15letno služkinjo Ano Dan in se nato z nožem sunil v prsa. Vzrok te strahovite tragedije je lju-bosumnost. Svečenik je osumil, svojo ženo, da je imela ljubavno razmerje z vaškim učiteljem. Zato so bili prepri v hiši na dnevi nem redu in duhovnik je večkrat grozil svo-ji ženi, da jo umori. Ko je te dni žena vse-kega večera lada spala, je Giurgica zabar-rikadiral vrata spalne sobe ter se oblečen vlegel med dva skupaj položena stola. Žena ga je vprašala zakaj da ne gre v posteljo, na kar ni ničesar odvrnil. Nekako okoli 4. jutraj se je žena vzbudila in je nenadoma opazila pred seboj moža z brivito v roki. Ta je navlil na svojo soprogo in ji z enim sami sunkom prerazil vrat. Služkinjo, ki je priskočila na pomoč je smrtonevarno ranil ter je tudi ta podlegla poškodbam. Težko ranjenega svečenika so prepeljali v bolnico, vendar ni upanja

Gospodarstvo.

Zloraba carinskih zaščit.

V našem listu smo že poročali o kampanji, ki jo vodi beogradsko radikalno »Vreme« proti domači kartelirani veleindustriji. Znano je, kako vplivajo te kartelirane industrije na naše državne oblasti in kako so znale izpovedati nezasišeno ugodno zaščitno carino. Navedli smo n. pr. da znaša zaščitna carina za sladkor 60 do 70% inožeenske cene in da je za te odstotke sladkor domače produkcije, domačega izvora dražji. Kljub temu pa postopa ta industrija tako napram domačim producentom sladkorne repe, kakor napram trgovcem, ki razprodajajo slaškor konzumentom, skrajno nekulturno. Trgovcem ne prinesejo niti poštene, človeške provizije, producentom repe pa kažejo že štiri mesece filge! Prisilile so jih, da so nehali sejati sladkorno repo v velikih delih Vojvodine. Kakor s sladkornim kartelom, tako je tudi z drugimi karteli. Tudi ti, kakor kartel železne industrije, piva, kož in usnja, Spiritne industrije itd., so si zagotovo kolosalne zaščitne carine ter jim poklanjajo brezplačen notranji monopol neoviranega konzumentovskemu oddirjanju. Pri tem ne trpi samo konzument, trpi tudi trgovina, trpe številni srednji in mali trgovci, ki pri kartelirani industriji ne zaslužijo tako, kakor zaslužijo, kakor kupujejo v svobodni konkurenci in pri konkurenčnih podjetjih. Kier kartel dožaja za vse kartelirane industrije enotno ceno, tam dožaja tudi enotno provizijo matemu in srednjemu trgovcu in ta provizija je naravno malenkostna, čisto naravnost židovska! Posledice take politike ne izostanejo. S pretiranimi zaščitnimi carinami se dvignejo cene produktov na notranjem trgu, konzument čedalje redkeje kupuje domače proizvode. Konzum bo nazadovol in trg bo kmalu stal prazen. Na podlagi takega naravnega gospodarskega razvoja bodo naše industrije prej ali slej doživele velika razočaranja. Trg, ki ga monopolizirajo, bo postal prazen. In vendar bi moralo za vsako industrijo veljati načelo večanja in dvigovanja konzuma, ne pa načelo trenutnega izkoriščanja konzumentov. Na vse to opozarja beogradsko glasilo in poziva vlado, da zavzame napram tem gospodarskim stremiljem karteliranih industrij ostrejša stališča v smislu zaštite nacionalnoekonomskih interesov ter jugoslovenskih konzumentov.

Tržna poročila.

(Tedensko poročilo borzne agencije v Novem Sadu.)

Domača tržišča. Z malimi spremembami je bila situacija začetkom minulega tedna, ko je dinar padel, precej labilna. Izjemo dela pšenice, ker so minimalne ponudbe. — Dovaža se na trg zelo malo. Promet je znašal 378 vagonov. Pšenice je bilo prodane 12 vagonov. Povpraševanje je dokaj omejeno in so kupovali pojedini mlinci, ki rabijo moko. Ponudba je pa tako majhna, da ne more kriti niti tega nezadostnega povpraševanja. Koncem tedna se je povpraševanje povečalo, ker je bil večji promet z moko. — Bačko pšenico so plačevali koncem tedna po 462.50, dočim je notirala začetkom tedna 455. Labilna tendenca na inozemskih tržiščih nima nobenega vpliva na naša tržišča, ker so zaloge pšenice v državi neznatne. Srbskanska pšenica slabše kvalitete je na razpolago v večjih količinah. Kucev je bilo zanjjo doslej malo. Koncem tedna pa so se začeli zanimati tudi zanjjo ter jo plačevali po 405 pariteta Klenak ali Beograd, Staro srbskano blago 78—79 težko in 1—2 odst. pariteta Beograd je dosegla ceno 465 Din. Ameriška pšenica »Rosafe« 80 gr težka je bila koncem tedna na razpolago po 467.50—470 Din. Postojna je sklenila na tej borzi par zaključkov.

Koruze je bilo prodane 343 vagonov. Cena blaga za april in maj je dosegla 190 D, maj-junij pa 205 Din. Kupčije so se sklepale samo pod vplivom padanja dinarja, dočim inozemskih interesov ni bilo. Pozneje se je situacija znatno spremenila in je padla koruza vseh vrst za 10 par. Ponudbe so bile začetkom večje, koncem tedna pa manjše. Vagonsko prompt blago je ostalo povsem zanemarjeno, kucev ni bilo, prodajaleci so se držali rezervirano. Kupčije so se sklepale za bačko blago na bazi 170—175 Din, sremško 177.50—175. V vagonskem blagu na termine so imeli inozemski spekulanti precej prometa. Aprilsko blago so kupovali po 185, majsko po 192.20 Din, koncem tedna po 190 Din. Ponudba je bila znatna. Z inozemstvom je bilo nekaj prometa v prompt blagu. Situacija se je stalno menjala, koncem tedna so plačevali plavajoče blago Bratislava največ po 122, Dunaj pa 123. Aprilsko blago so plačevali na 124, majsko po 128, za junij po 131—132 Din.

Moke je bilo prodane 15 vagonov. — Fina moka sploh ni šla v promet. Največ je bilo povpraševanja po moki »6«, ki jo kupujejo vojaški dobavitelji. Plačevali so jo koncem tedna po 505—510, torej porast pri kg za 45 para. Fina moka ponujajo mnogo, dočim ostalih vrst moke sploh ne ponujajo, ker manjši mlinci vsled pomanjkanja pšenice ne delajo. Moka »6« je notirala 660—655, »7« 600—605, »8« 565 ponudba, kupljena po 560, »9« kupljena po 400 Din.

Oves ponudba in povpraševanje slabo. Kupčij klenjenih za 150 met. stitov. Cene bački 310 Din. Je črna in je bilo prodane 5 vagonov 63 težak par, Beograd 340. Povpraševanje po ječmenju tudi slabo; v promet gre težji ječmen, 64 težak se plačuje po 350 Din. Mekine črno prodanih 2 vagona debelih mekin po 190—200 Din. Drobne mekine gredo slabo v promet. Inozemci se minuli teden malo bolj zanimali za

mekine. Bačke so plačevali paritet Kelebia po 100 Ké, ex plovia Bratislava po 105—107 Ké, ponudba po tej ceni slaba.

Inozemska tržišča. V Avstriji notirajo cene za 100 kg v šilingih brez davka na blagovni promet in carine: domača pšenica 2.53—54, madžarska 55—55.50, jugoslovenska 54—54.50, »Rosafe« 55—54, domači ječmen 47—52, češkoslovaški 58—62, rž domača 48—50.50, budimpeštanska 50—50.50, koruza 27.25—28.25 Ké, pšenična moka »O« domača 88—91, madžarska 85—89, jugoslovenska 84—87. Na češkoslovaških tržiščih je tendenca čvrsta, prometa pa malo. Rž je poskočila za 1—2 Ké, oves za 2—3 Ké. Cene notirajo: pšenica 240—260, rž 209—217, oves 162—163, ječmen 240—250 Ké za 100 kg ab domača postaja nakladanja. Koruza 128 Ké za 100 kg ab Bratislava. V Solunu notirajo cene: pšenica 1 kv. 15, l. 13, rž 10.50, oves 9, ječmen 9.50, koruza 800 tona, pšenične moka 13 funt, mekine 200 tona.

—g Jugoslovenska banka d. d. Zagreb. Dne 26. marca t. l. vršila se je pod predsedstvom g. O. Weismayerja, predsednika Jugoslovenske banke d. d. XVI redna glavna skupščina tega zavoda. Glavna skupščina je odobrila poročilo ravnateljstva o poslovanju minulega leta in predložene je predloge glede razdelitve čistega dobička. V smislu stvarjenega zaključka votiralo se je na račun čistega dobička Din 1.000.000, — devanemu skladu, Din 850.000 rednemu rezervnemu fondu in Din 600.000 pokojninskemu skladu. Nadležne se je odobrilo izplačilo 12% dividende na delnico (kakor za leto 1923) ter se vnovičje kupon št. 16 po Din 12, — na vseh zavodskih blagajnah od 27. marca t. l. dalje. Po razdelitvi čistega dobička ostali znesek od Din 625.146.85 se prenese na nov račun. V nastopnem naj bodo podane poglavitve bilančne postavke: a) aktivna: gotovina, devize in valute Din 34.720.227.54, menice Din 86.981.846.49, vred. papirji Din 40.744.439.49, dolžniki in razno (izvzemši lombardna posojila in konzorcijske in sindikatske udeležbe) Din 491.298.178.26, lastne nepremičnine Din 29.284.592.16; b) pasiva: delniška glavnica Din 100.000.000, rezerva Din 24.256.004.55, povzročena z novo dotalijo na Din 25.106.044.55, pokojninski sklad Din 2.333.042.70, povzročena z novo dotalijo na Din 2.933.042.70, hranilne vloge Din 232.548.457.68, upniki Din 329.021.988.07, — Čisti dobiček znaša Din 16.025.665.68. Celokupni promet je dosegel ca. 61½ milijarde dinarjev. Po poročilu ravnateljstva se je promet v vseh strokah znatno povečal ter so tudi podružnice in afilirana podjetja tega zavoda dosegla v minulem letu povsem zadovoljive uspehe. Poslovno in računsko poročilo tega zavoda se pripošte interesentom na zahtevo. 679

—g Naš izvoz v tujino je znašal 313.564 ton v vrednosti 693, 019.742 Din, lani v februarju pa 228.436 ton v vrednosti 646, 073.582 Din. Porast v primeri z lanskim letom znaša torej 85.128 ton (37.26 odst.) v vrednosti 46.948.160 Din (7.26 odst.).

—g Bolgarske reparacije. Ministrski svet je to dni pristal na predlog bolgarske vlade, da dobi naša država namesto koruze in pšenice 229.000 dolarjev.

—g Velesajem v Parizu. Za velesajem v Parizu, ki se bo vršil letos od 9. do 24. maja, se dobijo prijavnice za razstavljanje in prospekti v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice.

—g Mednarodna delovna konferenca. Sedma serija mednarodne delovne konference se sestane v Ženevi meseca maja. Pečala se bo v glavnem z vprašanji socialne zavarovanja. Posebno se bo proučevala zadeva odškodnine za delovne nezgode z ozirom na predloženi načrt.

—g O nezaposlenosti na Angleskem je bilo govora v seriji londonske spodnje zbornice dne 27. marca. Liberalni poslanec Simon len pripovedoval, kako je dobivalo teden za tednom od 1.200.000 oseb predpore za brezposelnost. Državo stane brezposelnost od premirja dalje že 194 milijonov funtov šterlingov. Delovni minister je naglašal na to, da je Anglija izgubila po vojni mnogo trgov, zato pa so nastale težkote, katerih prej država ni poznala. Menil je, da ne more nobena vlada sama po sebi rešiti vprašanja brezposelnosti. Labourski poslanec Snowden je izjavil, da upade brezposelnost le, ako bi mogla Anglija svojo zunanjo trgovino spraviti zopet na predvojno višino.

—g Upadanje brezposelnosti v Italiji. Uradni podatki ugotavljajo, da je bilo leta 1921 nezaposlenih v Italiji do 431.529, lansko leto največ 252.995 in najmanj 117.502. Koncem februarja letos je bilo nezaposlenih 156.659.

—g Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 23. aprila t. l. pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 7000 m³ drv. Dne 28. aprila t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 3000 ton angleškega premoga. — Dne 29. aprila t. l. pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave desk itd. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Dobava moke. Dne 6. aprila t. l. se bo sklenila pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani direktna pogodba za dobavo 280.000 kg krušne moke. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Živinski sejem na Dunaju dne 30. marca. Na sejem je bilo prijavljenih 2943 komadov živine in sicer se je uvozilo iz Madžarske 1739, iz Rumunske 689, iz Jugoslavije 253, iz Češkoslovaške 58 glav, domače živali pa je bilo prignano 304 glav. Cene za kg žive vage v šilingih so bile sledeče: volti la. 1.70—1.90, volji srednji 1.60—1.70, volji slabi 1.20—1.45, bušaki 1.05—1.20, bik 1—1.50, krave 1.10—1.40, mršava živina 0.60—0.90.

To in ono.

Kdo je ljubosumnejši, mož ali žena?

V Londonu se je vršila razporedna obravnava, pri kateri je predsedujoči sodnik označil ženo za ljubosumni spol. Neki časopis je porabil to priliko, da je naprosil za izjave, kdo je ljubosumnejši, ali mož ali žena?

Prislo je mnogo odgovorov. Eni dolže moža, da je bolj ljubosumen nego žena, drugi trde obratno. Pismo je poslal tudi neki psiholog, ki pravi: Može so navadno v kupčijah življenju drug na drugega ljubosumni, žene pa so ljubosumne druga na drugo v ljubezni. Naletel sem na ženo, ki so bile napram svojim možem popolnoma brez vsake trdnice ljubosumnosti, imel pa sem opraviti z možem, kateremu je neopravičena ljubosumnost zastrupila celo njegovo življenje. Poročil je bil zelo lepo žensko, katere mu tekmo 15 let zakona ni dala prav nikakega povišja za ljubosumnost, toda zlo ljubosumnosti je moža razjedalo, trpel je po nepotrebnem in ni se mogel otresti misli, da mu je žena morda vendar le nezvesta. Nikomur pa si ni upal povedati svojih čustev. Zato se je razvila v njem težka živčna bolezen in šele zdravnik je vse povedal.

V pozili se predstavila moža kot pravega reprezentanta ljubosumnosti. Treba se spomniti le Othello. Ženske pa trde, da ljubosumnost ne more pri moškem doseči nikdar tako visoke strasti in nikdar ne more igrati zato obvladajoče vloge, kakor pri ženski. Odlična dama Lady Aleksander je hotela to nižo moško ljubosumnost omejiti na Angležje in zapisala je stavek, da so inozemci po njenem opazovanju mnogo ljubosumnejši nego Angležje. Poprečni Anglež je po njeni sodbi ljubosumen v čisto posebnih slučajih, takrat pa se takol poslužijo samopomoči.

Pomagajte štediti

vašim znanec in prijatelju. Svetujte jim vendar, naj se ne oblačijo tako drago in nemožno. Povejte jim, da se ceno in najmodernejše preskrbijo z oblačili pri trdki

Drago Schwab, Ljubljana. 24 L

Tragična smrt treh boljševiških prvakov

22. marca se je pripetila blizu dubujskega aerodroma v Tiflisu na Kavkazu letalska nesreča, ki je zahtevala pet človeških žrtve. Aeroplan »Junkers«, na katerem so poleteli namestnik predsednika sovjetske ljudskih komisarijev, član predsedstva centralne vlade in član vrhovnega revolucionarnega vojnega sveta Aleksander Mjasnikov, predsednik zakavkasko črezvredne Solomon Mogilevskij, zastopnik ljudske komisarija Georgij Marbekov in dva letalca, Spilji in Sagaradze, je odletel 22. marca opoldne z aerodroma blizu postaje Navituz v Suhumu na kongres sovjetov Abhazije. Ko so letalci pasirali Tiflis, se je aeroplan nenkrat vnel in ker ni bilo daleč naokrog primerne prostora, da bi se spustili, je padel na zemljo. Aparat je hipoma zgorel. Vsi potniki so našli v plamenu smrt. Aeroplan je padel v predmestju Tiflisa Didube blizu nemške kolonije ob železnici. Ko se je aprat vnel, sta skočila iz njega dva potnika. To sta bila Mogilevskij in Artabekov. Aeroplan se je razbil na drobne kosce. Mjasnikov in letalec Sagaradze sta bila ubita med padcem, ker sta popolnoma zgorela, ko je eksplodiral benzin, ki ju je obilil. Mogilevskij si je zdobil pri skoku iz aeroplana roke in noko, Artabekov pa glavo. Letalec Spilji, ki je skočil iz aeroplana za Mogilevskim in Artabekov, je predstavljal že v zraku baktijo. Njegovo truplo je podobno kupu obžganega mesa in kosti. Katastrofa je trajala par minut.

„Sovduraki“

Znani ruski pesnik - satirik Demjan Biedni, ki je v Moskvi zelo popularen ter mu gledajo boljševiki zato skozi trzera, je napisal obširno satiro o sedanjih razmerah na ruskih visokih solah in skoval izraz »Sovduraki« (sovjetski tepec) za tipičnega predstavitelja boljševiške znanosti. Za takega »sovduraka« je marksizem vsa veda o svetu. Vse druge panoge znanosti zani ne eksistirajo. »Sovduraki« zna na pamet deklarirati cele odstavke iz Marksovega »kapitala« ter prezira vsako drugo znanost. On trdi, da je bil Evgenij Onjegin pesnik, da je Svedska v Afriki, rekta Don pa v Španiji. V državi »sovdurakov« so univerze monopol komunistov - proletarcev. Inteligenca tvori posebno vrsto nižjih bitij. Kdor ni komunist, sploh ne me na univerzo. Če pa hoče poslušati predavanja, mora plačati visoke takse. Pa to še ni vse. Napraviti morajo izpit iz proletarske antireligioznosti.

Na univerzah funkcionirajo inkvizitorske komisije, ki preganjajo neproletarsko omladinco. Med akademiki vlada strahna beda. Samo agitatorji in voluni, ki dobivajo brezplačno mesta, lahko žive dobro. Od 4000 akademikov, ki posejajo Petrovsko akademijo, nočuje 2500 v razvalinah zapuščenih hiš, v čakalnicah in po ulicah na klopi. Akademiki izgledajo kot raztrgani berači brez strehe in krajcarja v žepu. Seveda nogo fizična je intelektualna beda akademске omladine v Rusiji. Praznina misli tekmuje z lačnimi želodci. Celo o socialnih problemih nimajo sovjetski akademiki nobenega pojma. Neki akademik je pri izpizih izjavil, da je Bakunin zastopal sovjetsko vlado na ženevski konferenci, drugi je pa trdil, da je Karol Marks vrhovni poveljnik boljševiške vojske. Mnogo ru-

skih vasi nosi zdaj imena Karla Marksa, Liknehta, Zde Luksenburg in drugih revolucionarjev, toda med ljudstvom na kmetih, med prebivalci istih vasi bi zaman iskali človeka, ki ve, kako se uradno imenuje sovjetska Rusija. Kmetstvo ljudstvo je popolnoma apatično in še bolj zabito, nego je bilo pod carskim režimom. So kralji, kjer na 8000 prebivalcev ne najdejo nobene tiskane besede in če se slučajno pojavljajo kak list, ga kmetje takoj raztrgajo in porabijo za cigarete. V kratkem izginejo zadnji ostanki inteligenca v valovih ignoranca in strankarskega fanatizma, »sovduraki« pa bodo deklarirali v smrti tišini nad razvalinami nekdanje moči ruskega naroda odstavke iz Karla Marksa.

Tako sodi o razmerah v Rusiji Demjan Biedni, ki ima med vsemi boljševiškim književniki edini privilegij, da sme zabrusiti sovjetom resnico v obraz. Njegove satire so znane širom Rusije in ljudstvo jih tako navdušeno čita, da jih morajo afiširati po vseh mestih. Njegovo pero zadene vedno bistvo problema, ki se ga loti. Tako je tudi v tem slučaju zapisalo bridko resnico o žalostnih razmerah na boljševiških univerzah in o obupnem stanju ruske inteligence.

Vsem, ki hočejo dobro kavo piti, priporočamo izvrstno našo pravo domačo

Kolinsko ciko-rijo.

Spomladanska utrujenost.

Človeku se zdi, da spomladansko solnce, ki obnavlja prirodo in kličie stvarstvo v novo življenje, ni posebno dobro za človeški organizem. Spomlad, večinoma že začetkom marca, so vsi ljudje slabo razpoloženi in nekam utrujeni. Veselimo se obnovljenega življenja in zdi se nam, kakor da smo se sami prebudili po dolgih zimskih mesecih iz težkega sna. Obenem pa čutimo v vseh udih utrujenost in slabost in čisto ne moremo zbrati dovolj energije za delo. V tem času se množe slučajni obolenosti vsled pomanjkanja krvi, razne živčne bolezni in napadi dosegajo v času od marca do junija svoj višek.

Novejša opazovanja teh pojavov so pokazala, da solnce, ki prinaša ostati prirodi novo življenje, ne škoduje človeku. Helingsforški učenjak Erstrum trdi, da ni solnce krivo spomladanske utrujenosti in slabosti, temveč dejstvo, da je imel človeški organizem pozimi zelo malo solnčne svetlobe in toplote in da zato pomača tako slabo vpliva nanj. Organizem ne dostaja v tem času vitaminov. Poleti, ko se lahko svobodno gibljemo na prostem ter izpostavljamo vplivu solnčne svetlobe in zraka, se vitamini nakopičijo v našem organizmu. Jeseni in pozimi porabimo to zalogo koristnih snovi. Ko se pa zima, ki je preživimo večinoma v zaprtih prostorih, bliža koncu, je ta zaloga izčrpana. Spomlad čuti naš organizem pomanjkanje vitaminov in posledica tega je utrujenost in slabost.

Velikani in pritlikavci.

Razlike v velikosti in normalno razviti ljudmi ne opazimo tako, kakor razliko med velikani i pritlikavci. Ta razlika je včasih zelo velika. Največji orjak, ki ga pozna doslej človeštvo, je bil visok 278 cm, najmanjši pritlikavec pa 38 cm. Največji možki je bil torej 7.3krat večji od najmanjšega. Lahko si mislimo, kako bi izgledala ta dva moža, če bi stala rama ob rami. Ta velikani je znani Friedrich Winkelheim iz Avstrije. Ime pritlikavca je Hilani Agiba s Sinajskih otokov. Ko je bil star 60 let, je meril točno 38 cm. Znani so tudi drugi velikani, ki se pa ne morejo meriti z Winkelheimom. Tako n. pr. je meril potsdamski »dolgi moč« 253 cm, Anglež O. Brun, ki si je prižgal pipo na londonskih cestnih svetilkah, pa 268 cm. Alzačan Hans Krav je dosegel 275 cm, torej samo 3 cm manj nego največji orjak. Tudi doslej znani pritlikavci ne morejo prekositi Hilani Agiba. Neka ženska v Avstriji je merila samo 66 centimetrov. Pritlikavec H. Hudson je bil visok samo 45 cm, Lilliputanka Milly je dosegla 72 cm.

Znanost še ni pojasnila, odkod ta velika razlika v telesni strukturi. Prevladuje naziranje, da je to posledica notranje sekrecije in nenormalnega delovanja nekaterih žlez. Zato da se tudi organizem ne more normalno razvijati. Zanimivo je, da so pri velikanih in pritlikavcih nemormalno razviti tudi poudelni organi, ki so redkokdaj simetrični.

Conrad Veidt.

Njegovo ime je razširjeno po vsej Evropi, on je eden izmed ljubljencev kinopublike. Vsekakor je zanimiva karjera tega igralca, ki se je moral življeno boriti za svoj življenski obstoj. Mnogo je ljudi, ki velikim igralcem zavidajo njih udobno življenje, pozabljajo pa pri tem, da so ti morali doživljati svoj poklic in stradati, da pridejo do zaželenega cilja.

Conrad Veidt se je rodil leta 1893. v Berlinu. Posejal je gimnazijo, bil pa je obenem velik prijatelj gledališča. Često ga je bilo opaziti na galeriji »Deutsches Theater«. Potom gledališkega vratarja se je seznanil z gledališkim ravnateljem, ki ga je sprejel med statiste, obenem pa se je učil govor za na oder. Dolgo časa se je učil Veidt in le s težavo je zmogel novce, da je plačeval poučevanje. Kasneje je režiser Veidta vthotapil med ostale dijake, da recituje. Profesorju je nadarjeni mladenič izredno ugaal in ga je v gledališki stalne namestil. Veidt je menil, da mu je kariera zagotovljena, toda bridko se je zmotil. Cela tri leta ni imel nikake vloge ter je samo statiral. Ko je izbruhnila vojna, je moral Veidt zapustiti umetnost. Moral je v vojaške in je služil dalje časa pri trenu. Bil je kasneje dodeljen pešadiji ter je sodeloval pri zavzetju Varšave. Ker je bil bolj nežne narave, ni izdržal vojnih naporov, obolel je in moral je v Tilsit. Čim je ozdravel, je igral na tiliskem gledališču. Igral je Heroda, Fausta in je postal kmalu priljubljen. Leta 1916. je odšel v Liebau na teater na fronti, kjer je odšel na dopust v Nemčijo. in se sploh ni več vrnil v Rusijo. Končno se ga je spomnil znani režiser Edmund Reinhardt in ga reklamiral za nemško gledališče. Sedaj je dobil Veidt velike vloge, kakršne so igrali Jannings, Richter, Krauss in drugi. Vsa kritika mu je izrekla priznanje.

To bi bil kratek opis življenja velikega umetnika Veidta. Če ga vprašate, kaj najraje igra, odgovarja: vse, kar je bizarno, nenavadno, vse, kar izpada običajno iz okvirja zakonov. On stremi za neim nepoznanem v umetnosti, išče nova pota, nove osnove ustvarjanja in zato potrebuje fantazije ter vsega onega, kar nedostaja povprečnim ljudem.

Conrad Veidt vpliva v svojih filmih neobičajno, zakaj izbira si neobičajne vloge. On je v ostalem lep človek, dočim v filmih čisto ni. Vendar je vedno zainteresiran in privlačljiv, v splošnem pa je zagotoven in mističen pojav. — Ljubljanska publika rada poseja Conrad Veidtove filme, ki so vedno režisro ter tehnično na odlični višini. Naj omenimo samo nekatere: »Indijski grobni spomeniki«, »Orlacove roke«, »Viljem Tell« L. dr.

PAT IN PATACHON PRIDEJA V LJUB LJANO.

Znana glasovita komika Pat in Patachon, ki sta bila pretekli teden na Dunaju, posetita prihodnje dni tudi Zagreb, od tu pa prideta naravnost v Ljubljano, kjer bosta prisostvovala v enem ljubljanskih kinov svojih predstav. Seveda je to potovanje združeno z ogromnimi stroški, vendar je omenjeno podjetje ta riziko prevzelo popolnoma nase. Torej bodo Ljubljancem imeli priliko, da vidijo oba originalna komika popolnoma od blizu, ne da bi bilo to spojeno s kakimi neprilikami.

Karijera „bakrenega kralja“

Znani multimilionar in kralj bakra v Ameriki W. Clark je napravil silaje karijero čisto po ameriško. Začel je kot učitelj. Pozneje je začel med iskalce zlata. Slednjič se je začel zanimati za rudarstvo in kmalu je postal bankir, glavni delničar bakrenih rudnikov, železniških delniških družb, sladkornih tovarnih, mineralnih vrelcev, listov itd. Njegovo premoženje je znašalo tik pred smrtjo do 1 milijarde dolarjev. Splošno znani ni postal toliko s pomočjo svojih velikih trgovskih operacij, kolikor po ljuti borbi, ki jo je imel s svojim bivšim kompanjonom M. Dailym.

Ta konflikt je imel za posledico burno polemiko v ameriških listih, ko je bil Clark izvoljen za senatorja in mu je njegov nasprotnik javno dokazal, da je podkupil volilce. Clark se je moral umakniti iz senata. Leta 1901. se mu je slednjič vendarle posrečilo zopet v senat, kjer je ostal do leta 1907, ko je umrl njegov sovrznik W. Clark je umrl v 83. letu starosti. Bil je pionir zapadnih pokrajin Zedinjenih držav in odločilni faktor newyorških borznih in finančnih krogov. Svoja znanja leta je posvetil zbiranju starin in umetnin. Imel je ene najlepših zbirk, polno znamenitih originalov francoskih in italijanskih slikarjev. Njegove zbirke slove po vsem svetu.

* Rabeli Lang — humorist. Znani dunajski komik R. Waldemar pripoveduje, kako se je peljal leta 1902 z Dunaja v Zagreb z rabiljem Langom, katerega so pretekli teden pokopali. Waldemar ga ni poznal. V vlakcu sta pričela razgovor in Waldemar se je moral neprestano smejati izbornim šalam moralne neznanca, s katerim je govoril. Končno ga je vprašal Waldemar, ali morda napravi tudi on artistično turneo? Lang se mu je zasmel v obraz in rekel: Res, tudi jaz sem nekaj krvnik. Ali moje šale bolj režejo kot vaše. Vi potujete v Zagreb na artistično turneo, jaz pa sem na poti v Trst, kjer dam kratko predstavo. Jaz sem rabeli Lang. Waldemar je vstreljal.

* 15.980 žrtve divjih zver v Indiji. Po statistiki oblastev v Indiji je poginilo lansko leto 15.980 oseb, ker so jih pičile ali pretisnile kače in raztrgali tigri ali druge zveri. Največja nevarnost za prebivalstvo so kače, ki so provzročile smrt 17.200 oseb, tigri raztrgajo mnogo lovcev. Lov na tigre je vedno hušji in je tiger izginil že v celih indijskih pokrajin.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VLADIMIR KAPUS

Barvni trakovi, ogljeni, indigo in povošeni papir, hektografični zvitki in aparati, podloge za stroje pri **Lud. Baraga, Selenburgova 61**

Za velikonočni nakup

se priporoča modna trgovina

PETER ŠTERK

Ljubljana, Stari trg 18

Blago prvovrstno. — Cene solidne. — Postrežba točna

Sanatorium Dr. K. Szegő

za odrasle i djece. — Abbazia (Italija).

Dietno liječenje za debeljanje i krepkjenje. Prvorazredni zavod za bolesne na srcu, na ovapnenje žila. — Promjene (Stoffwechsel) za ženske i živčane bolesti. Djeca od 7 godina primaju se i bez pratnje.

Pozor, šivilje!

Pliiranje vseh vrst ažiuriranja, entenje in preoblebe gumbe izdeluje najceneje in najhitreje

BELIHAR I VELEPIČ

Ljubljana, pr. 356, Kolodvorska ul. 156

Modistka Mila Hutter

se priporoča ceni, damam za spornadansko sestjo. — Sprejema vsakovrstna preoblikovanja in popravila po nizkih cenah.

Najlepše

in vitko postavo

napravi trakušni pas

(Häftenormer), izdelan ob značilnih cenah v ateljeju

Anna Hutter

Družinska cesta 5/II

v HSI lekarni Pivovh.

Sprojmo se KORESPONDENT

ki zna razven slovenščine, sebohrvaščine, tudi popolnoma nemško, italijansko ali francosko ter po mnogostnosti tudi angleško.

Ekspozitni akademiki imajo prednost.

Ponudbe pod: E. T. V. na

upravo Slov. Naroda.

952

953

954

955

956

957

958

959

960

961

962

963

964

965

966

967

968

969

970

971

972

973

974

975

976

977

978

979

980

981

982

983

984

985

986

987

988

989

990

991

992

993

994

995

996

997

M. KRISTOFIČ - BUČAR, Ljubljana, Stari trg 9

Priloga kresno: **BLUZE** ravno došle najnovjšega kroja.

Cene zmerno. **OTROŠKE OBLEKICE, PLAŠČKE.** Velika izbira.

952

953

954

955

956

957

958

959

960

961

962

963

964

965

966

967

968

969

970

971

972

973

974

975

976

977

978

979

980

981

982

983

984

985

986

987

988

989

990

991

992

993

994

995

996

997

998

999

1000

1001

1002

1003

1004

1005

1006

1007

1008

1009

1010

1011

1012

1013

1014

1015

1016

1017

1018

1019

1020

1021

1022

1023

1024

1025

1026

1027

1028

1029

1030

1031

1032

1033

1034

1035

1036

1037

1038

1039

1040

1041

1042

1043

1044

1045

1046

1047

1048

1049

1050

1051

1052

1053

1054

1055

1056

1057

1058

1059

1060

1061

1062

1063

1064

1065

1066

1067

1068

1069

1070

1071

1072

1073

1074

1075

1076

1077

1078

1079

1080

1081

1082

1083

1084

1085

1086

1087

1088

1089

1090

1091

1092

1093

1094

1095

1096

1097

1098

1099

1100

1101

1102

1103

1104

1105

1106

1107

1108

1109

1110

1111

1112

1113

1114

1115

1116

1117

1118

1119

1120

1121

1122

1123

1124

1125

1126

1127

1128

1129

1130

1131

1132

1133

1134

1135

1136

1137

1138

1139

1140

1141

1142

1143

1144

1145

1146

1147

1148

1149

1150

1151

1152

1153

1154

1155

1156

1157

1158

1159

1160

1161

1162